

Ist za koristi delavskega
udstva. Delavci so opravi-
čeni do vsega, kar pro-
ducirajo.

This paper is devoted to
the interests of the work-
ing class. Workers are
entitled to all what they
produce.

Entered as second-class matter, Dec. 4, 1907, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 4008 W. 31. St., Chicago, Ill.

Delavci vseh dežel, združite se!"

PAZITE
na številko v oklepaju; ki
se nahaja poleg vašega
naslova, prileplje-
nega spodaj ali na
ovitku. Ako je (568)
številka
tedaj vam s prihodnjo šte-
vilko našega lista potoče
naročnina. Prosimo, po-
novite jo takoj.

ŠTEV. (NO.) 567.

SLOVENSKO GLASILO JUGOSLOV. SOCIALISTIČNE ZVEZE.

CHICAGO, ILL., DNE 23. JULIJA (JULY 23rd) 1918.

LETO (VOL.) XIII.

Burianova hazardna igra.

FARSA AVTOKRACIJE.

Avstro-ogrski zunanji minister baron Burian je občutil željo, da bi svet zopet enkrat slišal kaj o njem, oziroma o politiki, katero zastopa očitno z odobravanjem svojega gospodarja cesarja Karla. Za take namene ima zunanji minister dvojne monarhije zelo omejeno priliko in ta omejenost je ena izmed najznačilnejših znamenj, kako absurdna je vsa Avstro-Ogrska skupaj.

Zunanji minister v habsburški monarhiji nima stikov ne z avstrijskim ne z ogrskim parlamentom, ne s hrvaškim, ne z bosansko-hercegovaškim saborom. Sploh ni v Avstro-Ogrski parlamenta, pred katerega bi mogel stopiti, da ga posluša in kateri bi ga mogel pozvati tudi na odgovornost. On — kakor ostali skupni ministri — ima opraviti le s takozvanimi delegacijami, ki niso nič drugega, kakor izvleček iz avstrijskega parlamenta na eni, ter iz ogrskega državnega zbora in posredno hrvaškega sabora na drugi strani. Te delegacije se zberejo enkrat na Dunaju, drugič v Budimpešti, toda ne snidejo se nikdar. Avstrijska zboruje zase, ogrsko-hrvaška pa zase. Kar pove zunanji minister dopoldne eni, pove popoldne drugi. Če nastane potreba, da obsejeta druga z drugo, se to zgodi pisмено. Bosna in Hercegovina pa sploh ni zastopana v delegacijah in nima vsled tega nobene besede v skupnih zadevah.

S to abotno organizacijo se vzdržuje fikejca, da je Avstrija na eni, Ogrska na drugi strani popolnoma samostojna država, kar seveda ni resnično. Skupne zadeve, za katere so določena skupna ministristva, že sama po sebi pobijajo bajko o popolni samostojnosti. Dejansko ne služi uredba delegacij priznanju samostojnosti, ampak izvršno podpira avtokracijo, ki se odeva s konstitucionalnim plaščem, in naravnost povzroča nedemokratsko, dinastično, tajno diplomacijo.

Delegacije so organi, ki se snidejo vsake božje čase in zasedajo prav tako dolgo, da se prečita kakšen "prestolni govor" in odobri proračun. Par tednov zborovanja se pač ne more imenovati kontroliranje tistih zadev, ki so odkazane delegacijam. Pri tem pa ohranja vsa kontrola vsake politike, ki je s to izpekurirano uredbo popolnoma odtegnjena ljudstvu.

Parlament v habsburški monarhiji, ki sicer tudi ne izražajo pravega mišljenja ljudstva, pa se morajo ob pomanjkanju boljšeje vendar smatrati za ljudska zastopstva, nimajo na zunanjo politiko nobenega vpliva. Zunanje ministristvo nima ne dolžnosti ne pravice, da bi jim kaj predlagalo na odobritev, kaj poročalo, ali sploh stopalo z njimi v kakšne stike. Največ, kar se more zgoditi, je to, da se kakšen poslanec v debati o kakšnem drugem predmetu dotakne tudi zunanje politike, pri čemer ga predsednik lahko upozori, da ne spada stvar na dnevni red.

Tako je zunanje ministristvo dejansko neodgovoren urad, ki vrši voljo cesarja ali pa kakšne dvorske ali militaristične klike, ki si zna pridobiti odločilen vpliv. Na ta način se lahko delajo pogodbe, sklepanje zvez, ki jih ne bi ljudstvo nikdar odobrilo, ne glede na to, da ima cesar izključno pravico napovedati vojno in sklepati mir, v čemer je nedvomno največja moč avtokracije.

DOMAČA TOLAŽBA.

Sedaj ne zborujejo delegacije in veliko je vprašanje, kdaj dobe parlament sploh priliko, da jih volijo. Vsled tega ni v Avstro-Ogrski nobene odra, s katerega bi bilo mogoče govoriti o zunanji politiki. Položaj bi bil resnično smešen, če ne bi bil preveč žalosten. Niti zunanji minister nima nikogar, pred kogar bi mogel stopiti in govoriti o svojih nazorih, načrtih in ciljih.

Komična država, katere komiko pa morajo narodi plačevati ne le z uničujočimi materialnimi žrtvami, ampak tudi s svojo krvjo!

Zunanji minister pa čuti prav sedaj potrebo, da bi govoril o svoji politiki. In v ta namen se mora poslužiti sredstva, ki razodeva vsemu svetu smešnost srednjeevropske monarhije. Ker nima s kom govoriti o stvari, piše avstrijskemu in ogrskemu ministrskemu predsedniku pisma, katerim je olepševalno pravi "note". Razume se, da nima nihče prilike razpravljati in sklepati o vsebini teh pisem. Nič drugega niso te note, kakor izraz ministrovega mišljenja in prav toliko pomena imajo, kakor če bi sprejel nekoliko časnikarjev in jim povedal to, kar je napisal v svojih "notah".

V resnici je šlo le za to, da spravi svojo izjavo v javnost, in moglo bi se le vprašati, ali mu je šlo bolj za to, da jo priobči avstrijskim narodom, ali zunanjemu svetu. Pa tudi o tem ne bo veliko dvoma, hoteli očitno je spojiti en namen z drugim. Blufati je hotel avstro-ogrsko narode in blufati je hotel v tujini vse, ki bi se dali. Burian je sam vase zelo zaljubljen in se smatra za zvitega diplomata, sicer ne bi mogel pričakovati od drugih državnikov toliko najvnosti, da bodo sedli na njegove limanice.

Za domačo porabo je bilo pač že nujno potrebno kaj ukreniti, kar bi moglo potolažiti duhove. Politično je monarhija razjedena, da ne more biti bolj. Razjedena je bila pač že davno. Narodni

in konstitucionalni boji so bili že od nekdaj vsakdanji program Avstro-Ogrske; bolezen, ki je bila kronična, je sedaj le dobila akuten značaj. Dočim ima svoje kralje v sestavi države same in v preteklih grehih absolutizma, povečava materialna beda in kritični položaj armade mrzlico še bolj. Izgredi, demonstracije, štrajki — to je v resnici toliko dobro, da jih Avstro-Ogrska že komaj prenaša. Po ulicah se razlegajo kliki, na sestankih se sklepajo resolucije, po časopisih se pišejo članki, katerih glavna beseda je "mir".

Polagoma postaja stvar tako razburljiva, da se niti največji skeptik ne more več smejati in zato je Burian očitno dobil nalogo, da naj potolaži nezadovoljne elemente. Njegova nota je poizkus za ta namen, ki ga pa ne doseže, ker žanje Avstrija sedaj to, kar je sama sejala. Tiste ljudi, ki bi se kaj verjeli vladnim izjavam, bo najbrže lahko na prstih sešteli. Ljudstvo v Avstriji je bilo že tolikokrat krvavo varano, da ne zaležejo nič več besede, tudi če bi bile lepše, modrejše in odkriteljše od Burianovih. Dejanj, ki bi jih bilo treba, da bi se zadovoljili narodi habsburške monarhije, pa ne more podati Burian, ker jih ne more podati niti Karl sam. Kajti v ta namen bi bilo treba, da stori gospod Karl von Habsburg prostovoljno to, kar je storil Nikolaj Romanov po sili in da prepuste Burian in Seydler in Wekerle in vse ostale ekselence narodom, da se sami organizirajo po svoji volji. Tega namena pa nimajo in ga ne bodo imeli, dokler ne bodo definitivno tepeni.

ZAVITA PONUDBA.

Iskati v Burianovi noti kaj novega, bi bilo pravzaprav nepotrebno delo. Kar piše v njej, je govoril že Černin in sploh smo slišali podobne izjave od mnogih gospodov lakajev Franca Jožefa in Karla. Važnost Burianovega spisa je pa tudi zato silno zmanjšana, ker je le par dni poprej govoril nemški kancelar Hertling in ker vsakdo ve, da ne sme Avstrija delati nikakršne drugačne politike, kakor tisto, katero ji predpisuje Nemčija. Dokler mu ne dovoli Viljem, ne sme niti Burian sklepati mira. Zato so vse njegove besede o miru prazen govor in bi morale le tedaj kaj veljati, če bi bili državniki v drugih deželah tako kratkovidni, kakor si on želi.

Faktično dela nota vtisk, kakor da hoče Burian vplivati na predsednika Wilsona, da bi v gotovi smeri pritiskal na zaveznike ali pa celo da bi Amerika sklenila sama zase mir. Kakorkoli je tako pričakovanje smešno, kažejo nekateri ostavki Burianove note vendar, da goji na tilnem podobne želje, četudi menda sam ne upa, da se mu izpolnijo.

Res je pač, da ni ton njegove note več tako nesramen, kakor so bile včasih vse izjave centralnih sil. Lahko je spoznati, da je avstrijskim diplomatom precej upadel pogum. Do priznanja resnice se pa vendar ne morejo povzpeti in namesto da bi pogledali dejstvom v oči, pa izvajali neizogibne posledice, pričakujejo še vedno, da se zgodi kakšne čudeže in da ga morda sami povzroče s svojo spretnostjo.

Čudež naj bi obstajal najbrže v tem, da bi zavezniki in Amerika ponudili centralnim silam mirovno pogajanje. V tem sekundira Burian le Hertlingu, ki je tudi zadnji teden govoril, da bi morali nasprotniki poslati zastopnike z vsemi mogočimi pooblastili, naznaniti Viljemu in Karlu, da žele mirovno konferenco.

Na to kaže odstavek Burianove note, da je skoraj ni razlike med splošnimi načeli, izraženimi od državnikov obeh vojskujočih se stranek.

Taka izjava se ne more smatrati za nič drugega, kakor za mirovno ponudbo po ovinkih. Če ni nobene resne razlike, tedaj je nadaljevanje vojne blaznost. Čemu vraga se klati, če imata obe strani enake namene? Ako gre le za kakšne malenkostne razlike, ki ne izpreminjajo splošnih načel, bi se morale pač dati uravnati s pogajanjem. Za par kvadratnih kilometrov zemlje na primer bi bil neodpusten zločin žrtvovati morda še par milijonov ljudi.

Toda čim je človek prečital Burianovo uljudnost, se takoj zbudi pomislek: Ako spoznava avstrijski zunanji minister, da res ni nasprotij v načelih, ako se vjema s principi, ki so jih označili nasprotniški državniki, ako povrh še ve, da se njegov nemški tovariš in poveljnik vjema z njimi, zakaj ne predlaga sam mirovnega pogajanja in ne naznani, kakšna so tista načela, ki naj bi služila za podlago?

Igra je enaka kakor v Nemčiji. V Berlinu in na Dunaju nočejo nadaljevati vojno, ampak odgovornost za to hočejo odvaliti na nasprotnike. Domače ljudstvo naj bi verjelo, da se trudijo njegovi gospodarji noč in dan za dosego mira, ampak da ga hudobni zavezniki z Wilsonom vrad nočejo. In ker je tako, naj bi narodi pozabili na vse, na svoje trpljenje, na svoje interese, na svoje cilje, pa žrtvovali še zadnjo silo svojim despotom, četudi poginejo sami pri tem.

MIROVNE ŽELJE.

Burian seveda ni za vsako ceno za nadaljevanje vojne. Prepričani smo celo, da bi prav rad

sklepal mir in njegove besede o enakosti načel vsebujejo sugestijo, da bi se prenehalo z vojno.

To je zelo razumljivo. Avstriji se slabo godi, in kdor računa z dejstvi, ne more pričakovati, da se ji bo še kdaj bolje godilo. Njene notranje razmere so nedvomno tako slabe, kakor še nikdar ne, odkar obstaja. Njen vojaški položaj je nad vse žalosten. Katastrofa ob Piavi in udarec v Albaniji jo spravljata militaristično v resno krizo.

Z orožjem Avstrija pač od začetka ni imela sreče. To so ji povedali tudi v Nemčiji, kjer so ji očitili, da jo je morala nemška sila venomer rešavati. Dejstvo je, da ni imela sama nikdar uspeha. V Galiciji se je morala umikati Rusom. Iz Srbije so njene čete bežale, da se je kadilo za njimi. Na Tirolskem so morale opuščati skoraj nedostopne postojanke in na Krasu so komaj zadrževale napredovanje, ki bi bilo lahko postalo resno nevarno.

Iz tega se ne more izvajati, da so avstrijski vojaki slabi bojevniki. Ampak za ta boj niso imeli volje, ker ni njihov boj. Čehi, ki so trumoma desertirali ali se vdajali manjšim nasprotniškim četam, so potem pod češko zastavo na ruski fronti in na drugih bojiščih izvrševali čudeže junaštva. Slovenci in Hrvati, ki so v Srbiji postajali prostovoljno vojni vjetniki, so se na Primoskem tepli kakor levi, dokler so branili svojo zemljo. Danes pa nima v Avstriji nihče občutka, da se bojuje za svoje, pač pa večina ve, da se mora žrtvovati proti svojim interesom. Zato ne more biti v armadi navdušenja in volje za boj. In zato ne more Burian upati, da se izpremeni duh v vojski in da postane avstrijski.

Z vsakega stališča bi Avstrija nujno potrebovala miru. Človek mora verjeti, da ga Burian želi. Nedvomno ga želi tudi njegov gospodar. Karl je sicer mlad in njegove vladarske izkušnje so doslej neznatne, slutnja mu pa vendar lahko pravi, da je za mir na koeke mnogo več kakor par vasi. Če le kolikšaj razume čas, lahko spozna, da gre za žezlo in krono.

O hrepenenju po miru ne dvomimo nič. Toda igra, ki jo igra baron Burian, se ta cilj ne doseže. Kdor hoče resno mir, mora to sam povedati, in sicer povedati na tak način, da ni dvoma o resnem namenu, povrh mora pa povedati, da ne bo mirovna konferenca past, kakor v Brest Litovsku, ali pa farsa za preslepitev lastnih narodov.

Tega ni storil Burian in tega se more storiti. Če bi bila Avstrija neodvisna država, je mogoče, da bi spravila svojo nekdanjo ošabnost v žep in skušala rešiti, kar je še mogoče. Toda Avstrija je vazalka Nemčije in na njeno povelje mora igrati hazardno igro: Vse ali pa nič. Dasi je bila povsod tepena, se mora vesti kakor zmagovalka. Dasi potrebuje miru kakor sestraneec košček kruha, mora praviti zaveznikom: Nastopite vi z mirovno ponudbo. In Burian mora pisati note, ki nimajo toliko učinka, kakor če kihne. Tudi na avstrijske narode ne bo ta nota nič vplivala. Ker ni prišel mir, dokler so bile rane take, da bi se bile mogle še zaceliti, ne žele avstrijski narodi sami Avstriji nič drugega kakor poraz.

PREVEČ MODROSTI.

Nedvomno se smatra Burian za zelo prebrisanega, kadar dela poklone predsedniku Wilsonu. Ali to ni njegova originalna iznajdba. Po tej poti je hodil že grof Černin, in Burian ga je oponašal.

Černin je nekaj časa mislil, da je s svojo taktiko dosegel uspeh. Svoje dni je bilo v zaveznikih krogih kolikor toliko utrjeno mnenje, da bi se mogel z Avstrijo skleniti separaten mir, kar bi bilo, če bi se dalo izvesti, nedvomno precej skrajšalo vojno. Ali Černin je imel menda nasprotno mnenje; ko je govoril o velikem vplivu predsednika Wilsona, je upal, da ga porabi napram zaveznikom in jih moralno prisili na pogajanje z Nemčijo in Avstrijo, ali pa, če bi se to izjavilo, da zapusti Amerika zaveznike.

Černinovi eksperimenti so se izjalovili in njegov fiasko spada gotovo med vzroke njegove demisije. Sedaj ponavlja Burian to nesušno igro. V svoji noti pravi, da ne vzbujajo Wilsonove štiri točke — odštevi nekatera "pretiravanja" — njegove opozicije. In na drugem mestu pravi, da ne bo nihče odrekel spoštovanja Wilsonovemu geniju in odklonil sodelovanja.

Če bi človek ne poznal avstrijskih državnikov, bi mislil, da so Černin in Burian veliki duhovi, ki znajo tudi sredi boja priznavati spoštovanje nasprotniku. In če bi bilo tako, bi tudi oni zaslužili spoštovanje.

Toda pri Burianu bi zmanj iskali tako duševno veličino. Možno je prišel večer v politiko in njegova preteklost ga kaže duševno ne baš visokega, malenkostnega, in nagnjenega na intrige. Njegovo priznavanje Wilsonovega genija ni nič drugega kakor preračunjeno laskanje, ki ima podobne namene kakor Černinove himne. Nadalje pa je treba vzeti tudi v poštev, da je postal Wilson v Avstriji izredno popularen. Vse opozicijsko časopisje je skrajno simpatično pisalo o njegovih vojnih ciljih in o njegovih vojnih izjavah sploh, na ulicah je pa klic "Živio Wilson" postal tako na-

vađen kakor revolucionarne pesmi demonstrantov. Hvalec ameriškega predsednika dela Burian koncesije javnemu mnenju, s čimer pa priznava, da so take koncesije postale potrebne, z drugimi besedami, da je prišla habsburška monarhija v položaj, ko ne more z ljudstvom govoriti le s strojnimi puškami in huzarskimi sabljami, ampak mora poskušati svojo srečo z laskanjem.

Bolj kakor vse drugo v Burianovi noti kažejo besede o Wilsonu dvojni namen njegovega spisa: Vplivati na domačo javnost in vplivati na nasprotniški svet. V jedru je ta nota prošnja za milost in priznanašnje. Ampak namesto da bi res nastopil kot prosilec, skuša Burian še vedno ponosno jahati in kliče nasprotnikom: Pridite vendar prositi za mir; če pridete, bomo usmiljeni.

Ampak danes ne pričakuje nihče več usmiljenja od Avstrije. Še več: Prišel je čas, ko tudi zanj ni več usmiljenja. Dobo priznanašnja je zamudila, kar ima še pričakovati, je obračun in pri tem se izkaže njen bankrot.

BURIAN IN WILSON.

Če bi bil Burian odkritosrčen, bi moral povedati, da ni med Wilsonovimi štirim točkami in stališčem Avstrije v resnici nobenega stika. Vzemimo katerokoli točko iz zadnjega Wilsonovega govora, pa spoznamo, da je med njegovimi pogoji in tem, kar vemo o Avstriji, razlika kakor noč in dan.

Predsednik Zedinjenih držav zahteva, da se uniči vsaka gonilna sila, ki bi mogla samovoljno skaliti svetovni mir, a če že ni mogoče uničiti, da se zniža njena moč tako, da ne more postati nevarna.

Avstrija sklepa z Nemčijo novo zvezo, katere jedro je vojaška skupnost. Nemško-avstrijska alianca je bila doslej silovito ogroževanje evropskega mira. Ta alianca je najbolj pospeševala oboroževanje vse Evrope in pravzaprav je sam izbruh sedanje vojne zadosten dokaz, kaj je za alianca v resnici nameravala: In sedaj postaja zveza med Avstrijo in Nemčijo še tesnejša, tako da se poraja iz obeh držav pravzaprav ena s priznanim namenom, da se vsajati vsi svetovni militaristični aparati. Kdo pod božjim solncem naj ne spozna, da je to gonilna sila, ki lahko erako nenadoma skali svetovni mir, kakor ga je s sedanjo vojno?

V drugi točki zahteva predsednik Wilson, da se izravnajo teritorialna in suverenska vprašanja kakor vprašanja političnih zvez in gospodarskih pogodb edino po volji prizadetega ljudstva.

Kako se pa obnaša Avstrija v tej stvari? Za Buriana je Avstro-Ogrska nedotakljiva, pa naj pravijo narodi, karkoli hočejo. Interesi habsburške dinastije zahtevajo, da ostane Avstro-Ogrska cela, če se že ne more povečati, kakor so njeni mali velikani začetkomu mislili. Vpričo dinastičnih interesov pa mora volja, potreba, interesi narodov enostavno obmolkniti.

O, še več! Burian ne priznava narodom pravice do teritorialnih izpremenb, ki so seveda neizogibne, če hočejo postati neodvisni. On jim ne priznava niti kot članom Avstrije, kakršna je sedaj, vpliva na politične zveze in gospodarske pogodbe tiste države, kateri sedaj pripadajo. Cesar Karl ne vprašuje avstrijskih narodov, če jim je prav, da ostanejo nadalje v zvezi z Nemčijo. To so njegove osebne pravice. On se dogovori s kaiser Viljemom, in vse je opravljeno. Narodi imajo nagobčenik.

Vpričo takih dejstev je treba veliko predrznosti, da govori Burian o enakosti svojih in Wilsonovih zahtev, in čim bi začel stvarno govoriti o njih in bi povedal, kaj obsegajo ene in druge, bi moral takoj priznati, da so med njimi hribi in doline. Ampak prav v tem je diplomatska umetnost centralnih državnikov, da govore vedno splošno, o "načelih" in "nazorih", nikdar pa ne stvarno o predmetih, za katere gre.

Baron Burian bi pa lahko vedel, da je ta umetnost že popolnoma kompromitirana in ne more vsled tega imeti nobenih uspehov več. Do smrti je kompromitirala Nemčija, ko so njeni mešetarji zvalili Ruse v Brest Litovsk, češ da se strinjajo z njihovimi načeli glede na mirovne pogoje, pa so pokazali rogove, čim je bilo treba na mesto "nazorov" postaviti predmete.

In kdo naj zaupa Burianu več kakor generalu Hofmannu?

UBOGA AVSTRIJA!

Burian preliva v svoji noti krokodilske solze, ker so hudobni zavezniki glede na vprašanja, ki se tičejo Alzacije in Lorene, Trista in Triden-ta in nemških kolonij, tako trdovratni, da se zdi njih trma nepremagljiva.

Avstro-ogrski zunanji minister se hotel biti spreten. Kdor čita njegovo noto tako, kakor si on želi, bi dobil vtisk, da ni nobenih drugih teritorialnih vprašanj na dnevnem redu, kakor tista, ki jih navaja gospod baron! Z drugimi besedami: Zavezniki so lakomni dežel. Z njihovo pregrešno poželenje je krivo, da se mora vojna nadaljevati.

(Konec na 3. strani).

Slovensko republikansko združenje.

SEDEŽ V CHICAGU, ILL.

IZVRŠEVALNI ODBOR:

Frank Bostič, Filip Godić, Martin V. Konda, Etbin Kristan, Frank Kerže, Anton J. Terbovec, Jože Zavertnik.

NADZORNI ODBOR:

Matt. Petrovich, Ludvik Benedik, Frank Veranič.

CENTRALNI ODBOR:

John Ermič, Joseph Fritz, Joseph Ivanetič, J. Judnič, Ivan A. Kaker, Anton Motz, Frank Mravljica, Jacob Muha, Zvonko Novak, K. H. Pogodič, Matt Pogorelec, John Rezel, Jos. Steblaj, Frank Šavs, Frank Udovič, Charlie Vesel, Andrew Vidrieh, Stefan Zahrie, Leo Zakrajšek, Anton Zlogar.

(Opomba. Zastopniki organizacij in listov, ki se doslej še niso prijavili, postanejo člani centralnega odbora, čim se pravilno prijavijo in izjavijo, da se strinjajo s temeljnimi načeli S. R. Z. — Naslov za pisma in denarne pošiljke je sledeči: Anton J. Terbovec, P. O. B. No. 1, Cicero, Ill.)

DRUGA REDNA KONVENCIJA SLOV. REPUB. ZDRUŽENJA.

Druga redna konvenca S. R. Z. se prične dne 13. septembra 1918, v Chicagu. V ta namen je potrebno, da se izvrše volitve delegatov vsaj do 30. avgusta in da so naznanjena tajniku njih imena najkasneje do 5. septembra. Vsaka krajevna organizacija S. R. Z. je opravljena do dveh zastopnikov ali delegatov, vsaka centralizirana podporni, kulturna ali politična organizacija, pridružena S. R. Z., tudi do dveh, listi in posamezna samostojna ali k drugim organizacijam sprdajoča društva pa pošljejo po enega zastopnika ali delegata. Stroške delegatov trpe organizacije ali tisti, ki jih pošljejo. Okrajne organizacije S. R. Z., kot n. pr. ona v Lawrence, Pa., Franklin, Kans. itd., so opravljene poslati za vsako krajevno organizacijo po dva delegata. Torej, ako je n. pr. v okrajni organizaciji v Lawrence,

La združenih deset krajevnih organizacij sosednih naselbin, je opravljena do dvesta delegatov. Slovenske podporne, kulturne in politične organizacije, ki imajo že zastopnike v centralnem odboru, lahko potrdijo stare ali imenujejo nove zastopnike. Poverljive listine pošljemo posameznim organizacijam in listom, kakor hitro bo mogoče. Ako katera organizacija ne bi dobila poverljivih listin do 1. avgusta, prosimo, naj mi naznani. Provizoričen program za konvencijo in naslov dvorane bo priobčen pravočasno.

Rojaki, člani Slovenskega Republičanskega Združenja! Eno leto trdega, naporega dela je za nami. Uspehi so lepi, lepi kot so jih pričakovali veliki optimisti. Slov. Repub. Združenja ima danes za seboj veliko večino vseh zavednih Slovencev v Ameriki; pa ne le to, ampak naše gibanje prodira tudi med druge Jugoslovane. Naše delo pa še davno ni končano in sredi pota ne smemo obstati. Geslo nam mora biti: Naprej, dokler ne bomo v naši organizaciji vsi ameriški Slovenci in dokler ne dosežemo tega, za kar smo že zavzeli, to je popolna svoboda vseh Jugoslovancev.

Člane krajevnih organizacij S. R. Z. pozivljamo, da vzamejo stvar v pretes na prvi seji in pošljejo delegate na konvencijo, če je le količnik mogoče. Od njih je tudi odvisno, da izvolijo najzmožnejše osebe. Zdaj je tudi čas za javne razprave v časopisu. Kdor ima kakšne dobre nasvete v korist S. R. Z., naj pride na dan z njimi. Letošnja konvenca bo začela pot našemu bodočemu delu, ki mora biti še uspešnejše, kot je bilo doslej. Številno zastopstvo na konvenciji bo javnosti tudi pokazalo, da si ameriški Slovenci ne dajo diktirati od takozvanih voditeljev, ki se postavijo sami, da ne verujejo več v kakšno cesarska ali kraljevska "veličanstva," ampak da zahtevajo tudi za naš mali narodljivi pravo svobodo, ki je mogoča le v federativni jugoslovanski republiki. — Ker bo o priliki naše konvencije potovalo skozi Chicago v Springfield mnogo delegatov S. N. P. J., ki bodo morda posejeli naše zborovanje, je želeli, da odnesejo najboljše vtise. Zato je potrebno, da bo konvenca Slovenskega Republičanskega Združenja res pravo ogledalo navdušenega in nesebičnega dela za svobodo naroda.

Anton J. Terbovec,
tajnik S. R. Z.

HRVATSKO REPUBLIKANSKO UDRUŽENJE.

SAKUPITE SVOJE MISLI—ORGANIZUJTE SVOJU SNAGU!

Drugovi, i ostali napredni radnici! Ove riječi upravljamo na Vas, koji se niste podvrgli usipavanom fanatizmu i kojima je stalo do pravo i realnog rada — rada za slobodu naroda, koji je sapat i izmrevaren pod tudjom vlašću, koja nema nikakovo pravo, da ugnjetava jedan narod, sposoban, da upravlja sam sobom i svojom sudbinom.

Mi ovdje mislimo u prvom redu na jugoslavenske narode, jer naša je prva dužnost, da radimo i da se borimo za narod, od kojeg potičemo, i čijim jezikom govorimo, a drugima dopuštamo, da rade jednako, jer i nemamo pravo, da silimo njima ono, što možda nebi htjeli i voljeli.

Kraj današnje situacije Vi ne možete i ne smijete ostati ovako rastreseni misli, bez organizacije, u kojoj bi ujedinili svoju snagu, ojačali svoju energiju, istaknuli svoje želje i tražbine; bez organizacije, u kojoj bi Vaš moćni glas za pravu demokraciju, narodnu samovladu i slobodni razvoj malih nacija ugušio glas natražnjačtva, monarhističkih privuzlica i ekstremnih fanatičara.

Takova organizacija postoji već neko vrijeme među Slovincima, ona se je pojavila među nama Hrvatima ovdje u Clevelandu, i ona treba, da se pojavi svuda, gdje živi jugoslavenski narod!

Vrijeme je vrlo kratko i ne smijemo očekivati, da nam pomognu do takove krajnje nužne organizacije ljudi, koji ne haje za slobodu naroda, jer ne znadu cijeniti njezinu vrijednost. Već se primite organiziranja svagdje, gdje se to može, kako bi što prije imali organizaciju, koja bi bila sposobna, da izdaje novine i knjige, jer samo jaka organizacija biti će u stanju, da rasprši sve ono, što je natražnjačtvo, da pripremi naš narod ovdje, da bude dostojan slobode i da potakne onaj narod u domovini i pokaže mu put pravog izlaza ka oslobodjenju i ujedinjenju; da upozna svjetsku javnost, da smo i Jugoslaveni sposobni, da upravljamo sami sobom i da ne trebamo tutora, bilo Habsburgovaca ili Karagjorgjevića. Da bi mo

gli uspješno raditi za samu stvar, moramo imati takove organizacije, u kojima bude mjesto svakom naprednom radniku, Hrvat, Srbu, Slovencu, koji se slaže sa izjavom i načelima Slov. Rep. Združenja, i koju izjavu smo mi privremeno uzeli kao svoju, dok se ne uredi izjava, koja će odgovarati za sve tri narodnosti.

Ove godine, približno za dva mjeseca, imade Slov. Rep. Združenje svoju prvu konvenciju, a hoćete li Vi Hrvati i Srbi dozvoliti, da Slovenci ostanu osamljeni u ovakvoj važnoj stvari i u ovakovo vrijeme, kad bi morala biti najpreča dužnost svakog muža i žene, da podigne svoj glas i uzvikne gromko narodu: Slobode! Slobode! Slobode! Uklonite uzroke ratova, u kojima strada svaki čovječanstvo! Sidjite sa trona, vi krunisani tirani, i dajte narodu prilike, da sam sobom vlada i odlučuje! Ne! Mi to ne smijemo dozvoliti! To bi bila najveća sramota za nas Hrvate i Srbe, ako bi nas naša nehažnost i nerazumjevanje položila tako daleko odvela, i mi bi time izgubili pravo, da se zovemo naprednim radnicima, kad nismo u ovo vrijeme htjeli poradići za stvar, koja, ostvari li se, biti će od koristi ne samo jugoslavenskim narodima, već cjelokupnom čovječanstvu, jer će time biti uklonjen jedan od glavnih uzroka ratova i narodnog šovinizma.

Vaše simpatije prema samoj stvari ne pomažu ništa bez stvarnog rada, a stvarni rad za ovakovu stvar može biti samo u organizaciji. Zato primite se organiziranja Hrv. Rep. Udruženja, Srb. Rep. Udruženja i Slov. Rep. Udruženja.

Ovogodišnji kongres za Jugoslavensku Federativnu Republiku ne smije da bude kongres samih Slovenceva, već treba, da bude kongres Jugoslavena!

Prosv. Odb. H. R. U.

Skupština, koju je sazvala H. R. U. na 14. sv. m. i na kojoj je govorio drug M. Polovina iz Detroita, uspjela je iznad svakog očekivanja, i na čepce zadovoljstvo prisutnih. Na skupštini se upisalo odmah pet novih članova, sabrano \$16.38 na kolekti i prodano 33 brošurica Krfske deklaracije i Demokracije u slovenskom jeziku.

V. Sabolich, org.

Nemški socialisti začetkom vojne.

Neki nemški sodrug pripoveduje sledeće zanimive spomine iz prvih dni avgusta 1914. v Draždanih.

"Avstrija je bila odposlala svoj ultimatum. Prvi veliki protestni shodi proti vojni so bili sklicani.

Skupini, kateri sem pripadal jaz, je bil dodeljen sodrug Sach, urednik lista "Volkszeitung," za govornika. Z navdušenimi besedami je slikal grozo in bedo proletarcev, ako bi se vojnim hujskam posrečilo, da bi se izpolnila njih srčna želja. Nealikal je imenitno sliko, kako lahko pretrpi nemški kajzer v razkošnem šatoru vojno, ne da bi kaj škodovalo njegovemu zdravju. Vsi najvišji vojskovodje se vrnejo, tudi višina generalov. Delavski razred bo moral doprinesiti krvne žrtve in največja bremena. Eden izmed vladajočih kaste (Franc Ferdinand) je postal žrtev svojega poklica, kakor pobijejo industrijske nezgode dandana množice delavcev, ne da bi mačka zamijavkala, in zdaj naj se poženo milijoni delavcev eni proti drugim, da bi se mrčevili, pobijali in dali klati. To se ne sme nikdar zgoditi!

Ultimatum Avstrije je nezasišana provokatorična zahteva, katere ne more sprejeti nobena vlada, tudi srbska ne. Ako bi nemška vlada trpela ali podpirala idotični zločin avstrijske bankrotne vlade, bi se nabrala vsa krivda za vse, pa naj se zgodi karkoli, na glavah nemške vlade. Ona nosi odgovornost, od nje je odvisno, ali naj dobi Evropa vojno, ali pa naj živi v miru.

Od nemške strani se je slišal medklie, nezvezane besede kakor "Ruski napad" in "Zaščita nemške kulture."

Kakor eni moč je planila množica, ki je šlela na tisoče, na noge. S krčevitimi pesmi in prečeti izrazi, zavedne svoje moči in pripravljenosti za boj, tako sem jih videl, vojake proletarske armade "Vojna vojni!" "Ven z izzivačem!" "Plačan pojaj!" — tako je donelo po dvorani, dokler se ni poročilo predsedniku, da je napravil mir.

Še preden je bil shod zaključen, je prišel telegram, da je Avstrija odklonila srbski odgovor, češ da je nezadosten. Mirno in dostojno so se

sodragi razšli, prepričani, da so pred njimi usodepolne ure, da zahteva naš program, da smo na straži in da izpolni vsakdo svojo dolžnost.

Večji shodi so bili nameravani za prihodnjo nedeljo. Bila naj bi velika revija ponosne nemške proletarske armade, žugajoče svarilo na zgoraj. Zgodaj v nedeljo zjutraj smo se podali v notranje mesto, kjer je bilo zborovališče. Komaj smo bili blizu shajališča, ko so nam prišli že oficijelni pridruzevalci stranke hropeti in spoteni nasproti: "Vrnite se, za božjo voljo, vrnite se! Vse je pri kraju. Vrata dvorane so zaklenjena, shod je prepovedan. V vojnem stanju živimo."

Nobenega žandarja, sploh nobenega človeka v uniformi ni bilo videti. Le naša lastna strankarska policija je bila na tem, da nas demobilizira, ker nas je kajzer mobiliziral.

Pod vodstvom najetih desetgroškovskih pobalnicov je drvela kričeca, patriotične pesni poječa mladina Draždanih mimo nas. Zdalo se je, kakor da je vse znorelo. S trudom smo se odvrnili od tega ogabnega prizora. Skupna misel vseh posameznikov v skupini je bila ta, da je treba najti razloge, da se je treba zmeniti. Naše vodstvo, če nas ni celo izdalo, je omagalo. Pobalnici so ovladavali ulico, vojna situacija, naše vodstvo se je pa ne da bi bilo storilo le resen poizkus, ameknilo z bojišča. To je bilo mnenje nekega sodruga. Drugi so mu segli v besedo: "Počakajmo! Tega ne smeš reči."

Nekoliko dni zatem je prišla dovolitev vojnih kreditov dne 4. avgusta z znano izjavo. Stranka je dala oficijelno armadi svoje vroče želje na pot, armadi, ki je bila že v temni noči vdrla v Belgijo.

Na vsako kritično opazko je bilo vselej le silati: "Počakajmo! Naši voditelji bodo že vedeli, kaj jim je storiti." Dne 4. avgusta so napravili strankarski listi svoj obrat, ter so potegnili vse s seboj v sramoto. Ob zavzetju Liega in Namurja je bilo vse opojeno zmage. Prepevalo in razgrajalo se je po vso noč.

Zjutraj sem šel obiskat starega sodruga, ki je bil prej urednik enega naših listov. Sreča mu je odsevala iz oči, ko je stal pred vojno karto, ki je bila skraj tako velika kakor stena njegove

ve sobe. S črno-belo-rdečimi zastavicami na iglah je zaznamoval na zemljevidu "naše" nove zmage. Takoj mi je začel razlagati prihodnjo šahovno potezo in ves vojni načrt. Vojni pes ga je bil ugriznil, imel je že steklino.

Prihodnjo nedeljo sem se z nekim sodrugom namenil, da obiščeva še druge. Še dva "brezdomovince" sva dognala, ostali so bili v cerkvi, ali pa so izdelavali bojne načrte.

Naposled je prišel dolgo pričakovani newyorški "Vorwaerts," tedenska izdaja "Volkszeitung." Z drhtečo roko sem odtrgal zavitek. Iz naših časopisov je bila izginila vsa dostojnost in pamet. V vsem gozdu našega listovja ni bilo očutiti niti sapice socializma. Nezaupljiv sem bil napram sebi, nezaupljiv napram vsemu. Kakor arka od žeje v blaznost gnani potnik po puščavi prve kapljice vode, tako sem čital uvodni članek v "Vorwaertsu". Tu je bilo tiskano, črno na belu: "Če je resnično, kar javlja brzozaj, tedaj je bil storjen velik greh in mnogo bo treba, da se to popravi."

Če smo bili trdovratni, nepopravljivi osli, ki ne morejo pozabiti na svoj socializem, smo bili vendar v dobri družbi.

Rešeni smo bili morečega občutka osamljenosti: zopet smo bili veseli in dobre volje. Z newyorškim "Vorwaertsom" v žepu smo šli 9. septembra 1914. na shod svoje skupine, kjer naj bi bil eden apostolov novega nauka, državnozbornski poslanec Gradnauer prvič opravil nesrečno politiko z dne 4. avgusta. Najprej je namazal shod, na katerem je bilo mnogo žena, s "socialno presrbo." Vse je plaval v maslu, treba je bilo le iztegniti roko. Potem se je pričela molitev: "O sveti Florijan, obvaruj mojo hišo, pa zažgi druge." Nič se ni govorilo o belgijskih razvalinah in belgijskih grozotah, le o tem, kaj bi se zgodilo, če bi prišli carjevi kazaki v Draždane. Najvišji ideali in velike zahteve, ki jih obsega socializem, so se skrile v edino željo: "Daj nam danes naš vsakdanji krompirjev kruh in obvaruj našo steniško bajto, ki ima drugega, lastnika." Naposled se je za povzdigo prečitala posebna izdaja:

Reims je padel!

Po svetu.

Iz Washingtona poročajo: Oficijelna brzozajka iz Berna, Švice, pripoveduje, da se Rumunji, ki prihajajo iz Bukareste v Švico, silno pritožujejo zaradi nemškega gospodstva v Rumuniji.

"Agentje nemškega poveljništva imajo pravico vstopiti v privatne hiše ob vsakem času in zaseči, kar jim ugaja," pravi brzozajka. "Pohrali so vse najpotrebnejše reči v najprostejšem domu. Nezadovoljnost vedno bolj narašča. Lakoti se se pridružile nalezljive bolezni in število žrtev se množi vsak dan.

"Rumunsko ljudstvo propada in nemški agentje morajo zahtevati iz Berlina zdravnice in zdravila. Rumunija ima samo še eno upanje, in to je zmaga tistih, ki jih še vedno smatra za svoje zavestnike. Prej so bili v Rumuniji germanofili, danes jih ni."

Brzozajka dostavlja, da se je neki rumunski državnik izrazil, da mu je nemški profesor Kriege dejal, ko je protestiral proti mirovnim pogojem: "Ne tožite, če bi poznali mirovne pogoje, ki čakajo vaše bivše zavestnike, tedaj bi prvi priznali, da ravna Nemčija dobrohotno z Rumunsko."

Listi iz Avstrije, ki so dospeli v Bern, pišejo, da bo dr. Seydler kmalu demisioniral. Politični komentatorji v dunajskem časopisju povdarjajo, da mora bodoči ministrski predsednik enako zadovoljiti Nemce in Poljake. Dva poljska poslancev v avstrijskem državnem zboru — Bilinski in Korytowski — sta omenjena kot kandidata za ministrskega predsednika.

To se pravi, da bi radi skovali staro nemško-poljsko kombinacijo, s katero se je v Avstriji dolga desetletja vladalo proti ostalim narodom. Toda če dobi avstrijska vlada še par ministrskih kandidatov med poljskimi stanečki, ne najde danes več ponižno hlapčevskega ljudstva.

Iz nemških virov javljajo, kakor se poroča iz Berna, da je Nemčija uradno obvestila avstrijsko vlado, da odločno nasprotuje rešitvi poljskega vprašanja, kakor so zamišlja Avstrija to rešitev. Obvestilo je prišlo iz ust nemških delegatov, ki zborujejo z zastopniki avstro-ogrske vlade v Solnogradu v zadevi avstro-nemške alijance.

Poročilo je zelo verjetno. Avstrijski program

za "rešitev" poljskega vprašanja je namreč ta: Prejtna ruska Poljska se zedini z Galicijo, proglasi se za poljsko kraljestvo, pa pride skupaj pod habsburško dinastijo in pride napram ostali Avstriji v tisto razmerje kakor sedaj Ogrska.

Da se Nemčija s tem ne strinja, je razumljivo. Ta spor je pa že tako star kakor zavzetje Varsave in svojčas so dobili nemški listi naravnost nalog, da ne smejo pisati o poljskem problemu v avstrijskem smislu.

Nazadnje bo pa to itak prepričalo oslovo senec, kajti poljsko vprašanje se tudi v Viljemovem smislu ne bo rešilo. Poljaki bodo znali živeti brez Habsburžanov in Hohenzollerinov.

"Telegraaf" v Amsterdamu poroča, da zahteva nemška vlada od Holandske, da pošlje v Nemčijo 60,000 krav, 3000 konj, 10,000 ton sira, dva milijona jaje, 150 ton maščobe, 3000 ton sladkorja in 300,000 kož za usnje. Vrhutega zahteva Nemčija od nizozemskih kolonij 700,000 goldinarjev nadaljnjega mesečnega kredita. Holandska vlada se upira tej zahtevi.

Iz Amsterdama poročajo: Dunajska "Arbeiter Zeitung" piše, kakšno delikateso in dobroto so našli avstrijski ekonomci v navadnem hrošču, posebno če je letos hroščovo leto. Kuhajo jih in z njimi krmijo prešiče in kokoši — ampak s tem se ni konec velike porabnosti hrošča. Članek naščeva, katere ravno zdaj silno primanjkuje v centralnih državah. Ako se hrošči posuše, tedaj dajo 60 odstotkov dušikove tvarine, 30 beljakovine in 10 odstotkov maščobe, ki je baje zelo uporabna za olje v svetilkah.

Ali ni to nazadaje še dobra človeška hrana?

"Norddeutsche Allgemeine Zeitung" javlja po poročilu iz Amsterdamu, da je neodvisni socialist Hase dejal zadnji teden v državnem zboru sledeče: "Nemška militaristična sila v Rusiji izvršuje službo rablja demokracije in tlačitelja svobode. Ako se bodo razmere nadaljevale kakor hoče naša militaristična avtokracija, bo Nemčija uničena, razen če vzame ljudstvo vprašanje miru v svoje roke."

Burianova hazardna igra.

(Konec s 1. strani.)
Pri tem je ekselencja le pozabil, da niso centralne sile mnogo govorile o teritorialnih vprašanjih, ampak ko so dobile priliko za to, so enostavno pobasale, kar so mogle.
Čudni so ti diplomatski gospodje! Od brest-litovskega mira je minilo komaj par mesecev, svet naj bi bil pa že pozabil, kaj so Nemčija, Avstrija in Turčija storile z Rusijo, Avstrija in Bolgarska pa z Rumunijo. Alzacija, Trident in Trst pomenijo komaj majhen zlomek tega, kar je bilo ugrabljeno Rusiji proti volji prebivalstva tistih dežel, ki so bile odtrgane od Rusije.

O prebivalstvu Alzacije in Lorene je precej gotovo, da si želi združiti s francosko republiko. Saj je vendar nemška vlada pred vojno v nemer trdila, da so Alzacijci in Lorencijci nelojalni. Ko je vojna izbruhnila, je dezertiralo iz teh dveh dežel v Francijo, kar je le moglo, da bi se borilo zoper Nemčijo. Sicer se bo pa prav lahko dognalo, kakšno je pravo mnenje odnosa ljudstva, kadar ga bo moglo izražati svobodno, brez grožnje nemških bajonetov.

O Trentinu ni nobenega dvoma, da je ljudstvo po narodnosti italijansko, da je, izvzema nekaj klerikalcev, vedno simpatiziralo z Italijo, in da ga odkazujejo njegovi gospodarski interesi proti Lombardiji. Z ozirom na ljudsko voljo ima Italija tisočkrat več pravice do Trentina, kakor je je Avstrija imela do tistega kosa, ki ga je uplenila Rumunija.

Kaj naj se zgodi s Trstom, je gotovo še odprto vprašanje. Ampak kdor ima najmanj pra-

vice do njega, je Avstrija, kajti niti Italijani, niti Slovenci, iz katerih je sestavljeno tržaško prebivalstvo, niso zaljubljeni v Avstrijo in si ne želijo njenega biča.

Ampak baron Burian je vendar dejal, da se strinja z Wilsonovimi načeli. Moč v takem položaju, v kakršnem je zunanji minister velike države, mora pač poznati načela, o katerih govori, pa bi moral vedeti, da je predsednik Zedinjenih držav slavnostno naglasil pravico narodov do samoodločevanja. Če se Burian s tem načelom strinja, zakaj se tedaj joka? To načelo vendar rabi, da ne izgubi familija Habsburg-Lothringen prav nobene dežele, če se izreče nje prebivalstvo za Habsburgovce. Ej, Burian preliha solze zato, ker se v resnici nič ne strinja s tem načelom. Saj ve, da ne ostane Avstrija 48 ur skupaj, če dobe narodi dejansko pravico, da si izbere lastno usodo.

A medtem, ko tarna Burian zaradi Trsta in Tridenta, špekulira, kako bi si cesar Karl posadil poljsko krono na glavo in uničil poljsko neodvisnost pod prevezo "osvoboditve." Svet naj pa čita njegove note, pozabi na staro in novo in naj-novejšo zgodovino, pa verjame, da prihajajo Burianovi vzdihli iz čistega srca.

VRHUNEC NESRAMNOSTI.

Tekom vojne je imel svet toliko prilike, da spozna avstrijske diplomate, ki so lahko uživali obilnatni ugled v tujini, dokler so delali v zatišju in zakotju, da ne povzročajo njihove brezobraznosti nobenega posebnega presenečenja več.

Berehtold je bil prvi, ki je pokazal, kolika mera impertinence se more pričakovati od te gospode; od tedaj je ostala metoda, vsaj v glavnih potezah, neizpremenjena, in po tej metodi je Avstrija vedno ubogi volk, kateremu so hudobne ovce skalile vodo.

Kako bi mogel dobri Burian zapustiti pot, po kateri so hodili njegovi predniki? Tudi on pripoveduje torej Seydlerju in Wekerlu, da je Avstrija uboga sirota, ki ni hotela nič drugega, kakor v miru živeti, pa ji hudobci onkraj meja niso dali.

V svoji noti namreč pravi Burian:

"Če zahtevajo naši sovražniki neprenehoma kes za storjena zla in popravilo, je to zahteva, ki jo izrečemo mi lahko z večjo pravico napram njim, zakaj mi smo bili napadeni, in nam storjena krivica se mora popraviti."

Vsekakor je to čuden način iskanja mira.

Nasilstvo zbujajo odpor. Ali farizejstvo zbujajo gnus. Zdi se, da je bilo to že zadnje, česar je manjkalo Avstriji. Njena smrt je že davno neizogibna, ampak z Burianovim načinom se pripravljajo še ob časten pogreb. Človek se nehoti spomni Adlerjevih besed, izrečenih leta 1902, na brusnem socialističnem kongresu: "Če noče Avstrija živeti kot civilizirana zveza svobodnih narodov, ji ne ostane nič drugega, kakor da erkne na gnojlišču zgodovine."

Zdi se, da se res izpolnjuje njena usoda na tak način.

Aleksandrova svetovna vlada se je razblinila z njegovo smrtjo. Rimsko cesarstvo je raz-

padlo in nič ni ostalo po njem. Vse Napoleonove ponosne sanje so bile kpnčane, ko je osamljen sedel na S. Heleni. V vseh teh dosežkih ali zaželjenih svetovnih gospodarstvih je bilo nasilstvo. Vsak despotizem je izžival upore. Ali vse katastrofe teh sil so zapustile v zgodovini nekaj velikega, ker diha vsaka resnična tragedija.

Za Avstrijo ne ostane niti to. S svojo hinavščino, s svojim farizejstvom se dela njena avtokracija odpornejša, gnusnejša, nego je bil sam ruski carizem.

Avstrija je bila napadena! Za krivico, ki ji je bila storjena, mora dobiti zadostitev!

Misli li Burian, da je ves svet slep ali blazen ali slabomnen? Za klanje narodov so štiri leta dolga; tako dolga pa vendar niso, da bi bil pozabljen Berehtoldov nesramni ultimatum, pozabljen odklonitev srbskega predloga, da se predlože sporne točke mednarodnemu razsodišču, pozabljen avstrijsko naznanilo Italiji, da namerava napasti Srbijo.

Če je Avstrija v začetku vojne kričala: "Dajte tati!" je imelo to za silo še kaj taktičnega smisla. Danes jo izroča taka hinavščina le za ničevanje vsega sveta.

O zadostitvi bi pa Burian pač z večjo pravico govoril, toda ne v tem smislu, v katerem piše svoje note. Avstrijski narodi, teptani, varani, in žrtvovani brezmejni slavohepnosti dinastije in militaristične klike, so tisti, ki imajo pravico, zahtevati zadostitve. To pa morejo dobiti le s svojo svobodo; ki ne pomeni nič več in nič manj, kakor konec Avstrije.

Koroške narodne šege.

Da povzdignejo še bolj slovesni dan, ustanovijo fantje že teden ali dva tedna pred "žegnom" "konto" ali kupijo skupno sodček vina, ki ga na "žegnem" tudi popije skupno. Narobe si tudi godbo, ki mora iti za "konto55, kamor se ji ukaže. K cerkvi mora spremiti godba "konto" brezplačno, pa tudi za ples plačujejo člani "konto" manj ko drugi, kajti "konta" mora skrbeti za mir in red pri plesu.

Stari ljudje še pomnijo, da so vzeli mladeniči, kadar niso ustanovili "konto", vina no "roš"; precepili so namreč količek in dali en del gostilničarju, drugega pa so ohranili sami in zaznamovali na njem, koliko "pint" ali litrov jim je prišel gostilničar.

Teden dni pred "žegnom" naroči vsak fant pri svoji "dečli" "pušle" ali šopek, ki ga naredi dekle iz rdečega klinčka, roženkravta in rožmarina, zraven pa priveže še z zlato peno prevlečenih lanovih glavice in nekaj miganja. Po šopek pride fant sam, in sicer v soboto zvečer ali pa v nedeljo zjutraj in prosí dečvo za "prvi raj" ali ples.

Skoro pri vsaki župnijski cerkvi se bereta na "žegen" po dve sv. maši; k prvi gredo gospodinjice in starejši ljudje, k drugi mladina. Pred cerkvenim opravilom se zbere mladeniči v bližnji gostilni, odkorakajo potem z godbo k cerkvi in eden mladeničev nese lepo okrašen liter vina. Ako je v župniji več vasi, je tudi več "kont" in godeb. Dekleta gredo na "žegen" v najlepših oblačilih v cerkev, se postavijo druga za drugo in ne gredo prej iz cerkve, predno po maši ne odzvoji "Ave Marija", in tedaj molijo tudi zunaj cerkve, potem pa zavrišajo in vsaka "konta" zase zapoje in godba jo spremlja:

"Kaj b' jaz kristjan vesel ne bil,
k' sem dan's pri sveti maši bil.
Tam sem videl Jezusa
in njegovo mater žalostno."

Pred cerkvijo vabijo dekleta sorodnike in znanee v domače hiše na obéd ali "vahte".

Po obédu se zbere fantje, zasedejo lepo okrašene konje brez sedel ter jahajo na vas pod lipo, kjer je nataknen lesen čeber na malem stebri. Jezdec je navadno 8—12, in sicer jih jezdi polovica v skoku proti stebri, dočim ostane druga polovica med tem pri godbi in poje. Vsak jezdec ima v roki železen količek in s tem udari v diru po čeburu. Ko prihajajo prvi nazaj, dirjajo drugi mimo čebra. To se ponavlja toliko časa, dokler se ne razsuje čeber. Ko vzamejo ali nataknejo v diru jezdec obroč na količko, pristopi dekle v najlepši svoji obleki k stebri ter poda na krožniku venec onemu možu, ki je prej delil obroč jezdecem. Mož vpraša dekle, je li prost venček. Če je prost, ga dobi mladenič, ki ga je zaslužil s krepkim pobijanjem čebra, vendar pa ima dekle pravico, imenovati mladeniča, ki naj dobi venec. Mož nastavlja potem dirjajočim mladeničem venec, kajti vsak bi ga rad odnesel na količko, toliko časa, dokler ne pridirja zmagalet. Ko se zabliše venec na zmagaletem količku, tedaj zmagalet zavriška, obrne konja na stran in dirja z drugimi mladeniči na dom, da oddajo konje. Mladenič, ki je dobil venec, mora peljati dekle, ki je prinesla venec, na "prvi" ali "prvi ples".

Po pobijanju čebra se prične raj pod lipo. Pravico za "prvi ples" imajo samo pošena dekleta, kajti one, ki so zapravile poštenost, se ga ne smejo udeležiti. Nekdaj je baže, če se je drznilo stopiti tako dekle med družo pod lipo, usahnila lipo. Mladenič, ki ima odraslo sestro, ne pleše pod lipo z drugim dekletom, ampak s sestro, in domače dekle ne pleše pred "prvim plesom".

Pred začetkom "prvega plesa" ali samo "prvega" se zbere tudi mladeniči pod lipo, stopijo v kolo, zapojejo, godba jih pa spremlja:

"Tam stoji na lipo
na lipo zelena."

Pod lipo stojijo fante,
oj fante dvanajste.

Oni se pogovarjajo,
kam drevi v vas pojdejo!
Vsak k svoji ljubici,
jaz k moji Uršici."

I.

Bog nam daj ti'n dober čas
ta prvi raj začeti.
Še kaj da smo začeli,
še nehat neb'mo 'meli.

II.

Kdor je z Bogom,
Bog je z njim,
sam Jezus je
Marijin sin.

III.

Sem jo videl
na potoci,
k' je imela zlato
vapučo v roce.

IV.

Bom pa furu
črez Prediv,
al je za dečvo
kaj za div.

Ko odpojo mladeniči prvo kitico, pomigne vsak svoji rajki in dekleta prihitijo, se primejo s fanti in zaplešejo prvi ples. Ko odigra godba, prime vsak plesalec z desnico svojo plesalko za levico i rhodijo, pojoč druge kitice, pod lipo. Na to zaplešejo še enkrat in dekleta se potem vrnejo na prvotno mesto, dokler jim ne dajo mladeniči znamenja za druhi ali "štajerski" ples. "Štajerski" ples so pravilno plesali še pred 30 leti,

dandanes ga mladina ne zna več, ker plešejo navadno preveč polk in valčkov. Zadnji ples pod lipo je dandanes navadno valček, na kar zaigra godba koračnice in spremi fante v gostilno. Dekleta gredo med tem časom na dom in premenijo obleko za ples v gostilni.

Na "žegni" ponedeljek je v vsaki župnijski cerkvi darovana maša za mrtve in plačajo jo mladeniči. Po maši blagoslovi župnik grobe, na kar se prične pred cerkvijo zopet one slovesnosti kakor prejšnji dan.

Nekdaj so povsod plesali še v ponedeljek "prvi ples" ali "prvi" vsi moške s svojimi ženami. Dandanes je to v navadi še v Gorjah pri Zili. V ponedeljek po maši gre vsaka "konta" s svojo godbo, pod gorjansko lipo in pleše "prvi ples" druga za drugo. Mladina pleše povsod tudi v ponedeljek, kajti v nedeljo pustijo navadno domači fantje in dekleta prostor drugim, zato je pa godba v ponedeljek samo za domače.

Dandanes postajajo skoro po celem Korotanu svatbeni običaji enoličnejši, le pri Zili se je ohranilo še staro "verganje", precej v stari obliki. Nekdaj ni bila navada, da bi ženin sam "vergu" ali snubil, temveč je odkril svoje misli in sree najprej roditeljem, ki so poslali, če jim je bila po volji sinova izvoljenka, k nevestinim roditeljem pametno žensko, ki jim je sporočila akri-vaj, zakaj je prišla. Ako so bili z ženinom vsi zadovoljni, tudi hčerka, tedaj se je dovolilo ženinu, da pride sam, da se pogovore natančneje in da vpraša ženin, kdaj sme priti z dvema možema. Ko sta prišla z ženinom moža in so se vse pomnili, je bilo šele pravo "verganje". Moža sta hvalila ženina, oče svojo hčerko in na to so odločili hčerki "div" ali doto. Med tem je gospodinja pridno kuhala in pogostila goste z vinom in klobasami. Pred odhodom je povabil ženin mater in nevesto na ogleda.

(Dalje.)

Poslednji dnevi Štefána Poljanca.

Z lahkim sreem in dolgimi koraki je šel po ozki ilovnati stezi preko polja, čez holm, in je došel v vas ob istem času, ko se je ustavil voz pred hišo. Brat Jakob je pozdravljaj sosedo, ki so se odkrivali spoštljivo, mati je šumela pred njim v nedeljski obleki in ni se ji mudilo v vežo, oče je peljal voz na dvorišče.

"Tam prihaja pa še Štefan!" je zaklical sosed.

"Štefan, Štefan!" je zavzdihnila mati in je stopila na prag. "Z eno roko Bog blagoslavlja, z drugo kaznuje; on ve zakaj!"

"Njega samega je kaznoval najbolj; na tem svetu in ga bo na onem svetu!"

Brat Jakob je stopil za materjo v izbo.

"Med kosilom bodi molčali!" se je tolažil Štefan in je stopil za njima.

Sestra je prišla iz kuhinje z golimi rokami in vsa razgreta. Obrisala si je roke ob predpasnik in je pozdravila Ojaskala s smešljajočim obrazom in veselimi očmi.

"Pa vendar res ne ostaneš samo dva dni doma, Jakob?"

"Dolžnost, Maica, dolžnost! Zmirom sem ti pravil: dolžnost je prvo na svetu in še celo dolžnost do Boga in njegove službe!"

"To je merilo name!" je pomislil Štefan in si je svaikal cigareto.

"Kadi pa tudi še zmirom!" je zamrmrala mati, ki je pogrnjala mizo s snežnobelim prtom.

"Kaj si ti tukaj, Štefan!" se je ozrla sestra.

"Odkod pa ti?"

"Na cesti so me pobrali?"

"Ali boš z nami kosil?"

"Pravijo."

Sestra se je vrnila v kuhinjo; oče je stopil v izbo in je sedel takoj za mizo. Nasmehnil se je široko in je pomežiknil.

"No, zdaj pa še ti kaj povej, Štefan! Dolgo te že nismo videli, dolgo že nisi pisal po denar. Ali si zadel v loteriji?"

"Ne še!" je odgovoril Štefan mirno in si je mislil: "Pred kosilom se ne bom prepiral, saj je potem še zmerom čas!"

Tudi Jakob je sedel za mizo, naslonil se, je na stol in je položil bele, okrogle roke na kolena.

"Ne šalite se oče," je izpregovoril, "zakaj resno so te reči! Jaz obžalujem izgubljenega človeka, ali pa ga obsojam; ne smejem se mu nikoli."

Štefan je stal ob oknu in je pušil in čakal kosila.

"Kako je to čudno!" je premišljeval. "Tako daleč so mi ti ljudje, ki sem jih nekdanj od srea ljubil, da me ne zaboli več nebena njih beseda in tudi misel ne. Čisto nič me ne boli, da jih vidim in slišim poslednjikrat, in bolj mi je na skrbi, če se je Manič potica posrečila ali ne."

"Zakaj ne odgovoriš, Štefan?" se je okrenil Jakob proti oknu.

"Ali si me kaj vprašal?"

"Povej mi no, Štefan, kaj pa misliš?" se je razsrdil Jakob in je zardel. "Kaj te ni nič sram?"

"Če bi me bilo sram, Jakob, bi si samo srce težil in še bolj nerodno bi mi bilo, kakor mi je. Kdor se napravi na dolgo pot, si ne naloži pretežkega barga, drugače ne pride daleč."

Nejevoljen se je obrnil Jakob; sestra je odprla duri in je postavila na mizo prvo skledo.

Mati je srebala juho in se je ozirala postrani na Štefana.

"Kako lep bi bil ta dan!"

Štefan je bil nekoliko zatislil oči, kakor človek, ki se ne meni za nikogar nego za svoj krožnik.

"Kam pa si namenjen, Štefan?" je vprašala sestra.

"Zdaj nikamor, ampak precej po kosilu pojdem."

"Prav!" je pokimal oče in Štefan se je skoro prestrašil njegovega obraza. Trd je bil in sovražen,

kakor iz temne grče iztesan. Štefanu se je zdelo, da je bil nekoč prijazen ta obraz, in čutil se je.

Kosilo so molče; ko je rezala mati potico, so se ji zasolile oči.

"Tako sem bila vesela tega dne, ko sem se oblačila, da bi ti šla nasproti. Zdaj pa je vse tako pusto, kakor da bi bil zunaj dež."

Ozrlil so se na Štefana: mati, oče, brat in sestra.

"Tako pride človek, sam ne ve kako in odkod, in moti svetost rodbinskega življenja!" je pomislil Štefan. Zgrabil je kos potice in ga je vtaknil v žep, izpil kozarec vina, nato je vstal.

Sredi sobe je počakal za hip in se je ozrl po omizju. Gledali so na prt in molčali. Štefan se je okrenil, odprl duri in je šel.

"Še prekrizal se ni!"

"Še Bog povrni ne rekel!"

Obrzi so se zjasnili, sonce je posijalo v izbo: oči matere, očeta, brata in sestre so se srečale, polne resnične, globoke ljubezni. Sestra je vstala in je nesla v kuhinjo Štefanov krožnik in kozarec.

"Ni treba, da bi bil v hiši njegov spomin."

Štefan je šel v krčmo. Krčmar ga je pozdravil napol prijazno, napol s prezirljivim nasmeškom.

"No, kako je krčmar?" ga je ogovoril Štefan in se ni zmenil za prezirljivo prijaznost. "Ali sem še vreden kozarca?"

"eš zmirom; kar je bilo lani, je pozabljeno. Vsako leto umijem duri!" se je zasmejal krčmar.

"In zdaj je gospod Jakob doma."

"Doma je; pravkar je kosil."

Štefan je pogledal krčmarju v obraz in obšla ga je prijetna misel.

"Glej, na Jakoba se zanaša. Kaj, ko bi se zanesel nanj tudi jaz? Res je sicer, da je velik prasec, ampak prasec se ogibljem, gnjati pa ne zaničujem in nihče mi ne more očitati, da ravnam nespodobno."

Pil je, ob vinu pa je pisal pismo, ki ni bilo njegovim mislim čisto nič podobno. Tako se človek dam, ki jih redi in izrablja kakor domačo živino, privadi posebnemu slogu in priljubljenim besed-

Misli nikakor ne sodijo v tisti slog; slog jih pogoltne in jih izpremeni popolnoma.

Pismo je bilo pisano zelo otopno in resno; govorilo je o slovesu, o poslednjem pozdravu, izgubljeni mladosti in drugih grenkih rečeh. Razcapan fant, ki se je klatil po cesti brez opravila, je prinesel odgovor in tam je bilo zapisano:

"Kdor zataji Boga, ga Bog zataji. Kdaj boš že nehal svoje hudičeve življenje? Doto si zapravil ne enkrat, temveč dvakrat in zdaj bi se rad redil ob tujih žuljih. Jaz pa ti pravim, da sem te sit in da se mi ne prikaži več pred očmi. To je bilo zadnje tvoje pismo, ki sem ga bral, odslej ne odprem nobenega več. Kar ti pošiljam, sem vrget skozi okno v blato; dal naj bi bil rajši beraču, ki bi molil zame, a Zpil boš in požrl in boš obležal v jarku. Le tam ostani, odrešeni bomo!"

"Kako se je razjezil!" je pomislil Štefan in se je popraskal po nosu. Denar, ki je bil zavrt v pismo, je spravil previdno, da bi ga ne ugledal krčmar.

"Nikoli bi si ne bil mislil," je premišljeval v svojem sreu, "da se morejo ljudje tako popolnoma izpremeniti. Ljudje in kraji — ves svet ima drugo lice, kakor da sem bil vdrgnjen rojen. Nekoč sem ljubil te ljudi, in če bi me bil kdo odtrgal od njih, bi bilo razparano moje sree. Njih obrazi so isti kakor prej, morda še bolj ljubezni vredni; toda glej, komaj pod pazduho me je poščegetalo, ko sem se poslavljaj za zmirom. Nekaj je izgubilo, Bog vedi kaj; izpremenili so se, Bog vedi na kak čudečen način."

Slonel je s komolci na mizi, gledal na polti prt in premišljeval.

"Tudi kraji so se izpremenili. Nekoč je živelo to polje v vseh mojih sanjah; kadar sem si zaželel, da bi mi bilo prijetno pri sreu, sem ga ugledal v zatinsjenimi očmi; in kadar je zakopiralo moje sree, je zakopiralo v te puste laze. Zdaj se poslavljaj od njih, kakor od štacije, kjer je stal vlak pet minut. Jako čudno!"

Ozrl se je skozi okno. Deset korakov pod krčmo je tekla voda; velik plav je ležal ob bregu in plavec so nakladali les.

(Dalje.)

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj:

Jugoslovenska delavska tiskovna družba v Chicago, Illinois.

Naročnina: Za Ameriko \$2.00 za celo leto, \$1.00 za pol leta. Za Evropo \$2.50 za celo leto, \$1.25 za pol leta.

Oglaš po dogovoru. Pri spremembi bivališta je poleg novega navediti tudi stari naslov.

Glasilo slovenske organizacije Jugosl. socialistične zveze v Ameriki.

Vse pritožbe glede nerednega pošiljanja lista in drugih nerednosti, je posiljati predsedniku družbe Fr. Udevič, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published every Tuesday by South Slave Workers' Pub. Co., Chicago, Illinois.

Subscription rates: United States and Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half year. Foreign countries \$2.50 a year, \$1.25 for half year.

Advertising rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

609 W. 21 STREET, CHICAGO, ILLINOIS

Telefon Lawndale 8157.

POSREDOVANJE DELA.

Due 1. avgusta morajo vse privatne posredovalnice dela za neizučene delavce prenehati s poslovanjem. Posredovanje dela za te vrste delavcev je od omenjenega dneva dalje pridržano vladnim posredovalnicam.

O tem je podal uradnik zvezna delovne posredovalnice Van de Pyl sledečo izjavo:

"Sedanja določba velja le za navadne delavce in vprašanje časa je, da postane veljavna tudi za izučene delavce. Po prvem avgustu bodo vojne industrije prve opravile delavce, kajti delavstvo je razdeljeno po potrebi nje govega dela. Sedaj ni delavstvo na uspešni podlagi. V Združenih državah je 8,000,000 industrijskih delavcev, toda delo menjajo tolikokrat, da bi znašalo njih število po izmenjavi 32,000,000. To pomeni, da ima vsak delavec povprečno štiri pozicije na leto. Sedanja izmenjava delovnih prostorov prinaša delavcem \$400,000,000 izgube na leto."

Za temi privatnimi posredovalnicami se delavci gotovo ne bodo jokali; prinašale so jim več škode kakor koristi. Povsem naravno je, da so bile te posredovalnice podjetja, ki so mislila v prvi vrsti na svoje interese. Poslovanje je bilo tako urejeno, da so same morale dobiti dobiček, naj je delavec dobil primerno delo, ali pa ne. Vrh tega so bile to pogostoma le agencije podjetnikov in neredno agencije za najemanje stavekova.

Ideal delavcev bi bil, da bi bilo posredovanje dela v rokah njihovih lastnih organizacij. Faktično je pa to ravno pri neizučenih delavcih težavno, ker so žali večino s sploh neorganizirani. Zvezne posredovalnice so na vsak način boljše od privatnih, in če bi delavstvo razumelo svojo politično nalogo in poslalo v zvezni kapitol svoje zastopnike, bi bilo varno, da bodo morale take posredovalnice poslovati v njegovem interesu.

Iz Washingtona, D. C., poročajo: Med ljudstvom se je razširila govoriča, da se vojska zavarovalnice izplača v okrogli svoti, če vojak umrje. V pojasnilo pravi vojni departament, da se zavarovalnica izplačuje mesečno in sicer tekom dvajsetih let ali 240 mesecev. Za vsak tisoč dolarjev zavarovalnine se izplača mesečno \$5.75, za maksimalno zavarovalnino \$10,000 pa \$57.50 na mesec.

Iz Birminghama, Ala., poročajo: "Alabama delavska federacija" je sprejela resolucijo, v kateri priporoča legislaturi, da naj sprejme tak odškodninski zakon za ponesrečene delavce, kakršnega ima država Ohio, ki preprečuje za varovanje pri privatnih družbah in določa, da ima država svojo zavarovalnico.

Oficijelni cenik živilske uprave naznanja, da stane peka novega krompirja od 54 do 57 centov v prodaji na drobno. Cena je šla kvišku, ker se nahajamo v času, preden pride na trg krompir iz severnih držav na trg, bo padla cena.

Seydlerjeva pravičnost.

Za baronom Burianom prihaja von Seydler. Po nekem poročilu iz Amsterdama je bil 17. t. m. naposled vendar sklican avstrijski državni zbor na zasedanje in po stari navadi je imel ministrski predsednik govor, s katerim naj bi po davni tradiciji označil glavne naloge, katerih izvršitev pričakuje vlada od parlamenta.

Kako je opravil to nalogo, še ne vemo. Edino poročilo o otvoritvi je telegram iz Amsterdama, ki ne pove o tem pravzaprav nič. Zato pa prinaša druge zanimive podatke iz Seydlerjevega govora, ki nas pač prav nič ne presenečajo, ampak le vnovič potrjujejo, da se o Avstriji lahko pravi to, kar se je nekdanje dežale o Bourbonih: "Ni ni pozabila in ni se ni naučila".

Gospod Seydler je med drugim dejal: "Notranje propagandistične metode naših sovražnikov so tako absurde, da dokazujejo le popolno nerazumevanje naših razmer. Te puščice se odbijajo od naše neomajne vdanosti do dinastije, od lojalnosti naših državljanov napram državi in od trdne zveze naše države v okvirju monarhije".

Če bi bil imenitni Seydler dejal, da sam ne pozna avstrijskih razmer, bi bil na vsak način boljše zadel resnico. Ali pa jih pozna, jih pa zatajuje in se torej laže. Neomajno vdan je dinastiji lahko ministrski predsednik, ker ne bi bil brez nje najbrže to, kar je. Toda Seydler nima pravice po sebi in svojih interesih soditi avstrijskih narodov. Zakaj pa je bilo od začetka vojne toliko ljudi obešenih, če so vsi tako vdan dinastiji? Zakaj je bilo v Avstriji vedno toliko procesov zaradi "žalitve veličanstva" in "žalitve članov vladajoče hiše", kolikor nikjer na svetu ne? Zakaj je bilo vse polno navidezno nedolžnih pesmi prepovedanih, v katerih so avstrijski policisti spoznali zakrite protidinastične tendence?

Kadar govori Seydler o trdni notranji zvezi Avstrije, postaja naravnost smešen. Na vseh koncih in krajih iredenta; v državnem zboru očitane nelojalnosti in izdajstva od ene strani na drugo; v vseh deželah veleizdajniški procesi; prepoved vsake slavnosti — davno pred vojno — katere bi se udeležili tudi Slovani ali Italijani izven Avstrije. In Seydler govori še o trdni notranji zvezi!

Trdna je bila le zveza med to nezmislno trditvijo in besedami, ki so ji sledile. Seydler je namreč nadalje dejal:

"Z zaupanjem lahko gledamo v bodočnost. V zvezi z našimi lojalnimi zavezniki bomo sposobni, da izsilimo konec svetovne vojne".

Ti "lojalni zavezniki", med katerimi misli Seydler v prvi vrsti Nemčijo, so to, na kar se opira "trdna notranja zveza Avstrije". Nemški regimenti na Češkem na primer vzdržujejo češko "lojalnost". Kad se pa tiče izsiljenja konca svetovne vojne, bi se Seydlerju spodobilo, da bi bil vsaj malo bolj skromen. Izza poraza ob Piavi in v Albaniji je taka prevzetnost tem bolj smešna, ker dobiva prav sedaj tudi njena "lojalna zaveznica" take batine, da ne bo kmalu mogla sama sobi pomagati, kaj pa še Avstriji. Habsburgovi državniki vedno pozabljajo, da je med začetkom in koncem pogostoma razlika kakor med jutrom in večerom. Da so razvalni požar, je bilo v njih moči; da ga pogase, zato so preslabi.

Zveza z Nemčijo je Seydlerju sploh močno pri sreju; govoril je še nadalje o njej in specielno je dejal:

"Naši intimni stiki z njimi, ki jih upamo v bodočnosti še okrepiti in razširiti, zlasti stara in preizkušena zveza z nemškim cesarstvom, daje nam in našim zaveznikom najboljše garancije, da

Iz Ženeve poročajo: Tukajšnji list "Democrate", ki je navadno dobro informiran o razmerah v Nemčiji, piše, da je prejel poročila iz Nemčije, da je mišljenje med nemškim ljudstvom glede najnovejših ofenziv zelo zmešano. Medtem ko vstvarjajo nekateri v upanju na zmago in hiter mir, se drugi boje katastrofe. Ta strah se pa ne izraža glasno, ker bi bilo prenevarno. Ljudje si šepetajo svoje pomisleke le v ušesa.

Iz Švice poročajo o novih nemirih v avstro-ogrski monarhiji. Položaj je vedno bolj kritičen. Majhno sliko, iz katere odsevajo splošne razmere v Avstriji, je opaziti v sledečem poročilu dunajskega "Arbeiter Zeitung":

"Udeležba na shodu železničarjev, ki se je vršila prošli petek, je bila tako velika, da so bili prostori premajhni in šod se je moral nadaljevati izven poslopja. Navzočih je bilo deset socialističnih poslancev. (Tukaj je cenzor črtal velik del poročila.)

Poslanec Heime je svaril vlado zaradi militariziranja železničarjev. Neki drugi govornik je dejal, da so objube vlade zelo puhe. Drug govornik — strojevodja na železnici — je dejal, da so strojevodje vsled stradanja tako onemogli, da se morajo privezati v lokomotivni kabini, ker je drugače nevarnost, da se zgrudijo in padejo pod kolesa. Predsednica železničarskega odbora za kuhinje v Avstriji je rekla v svojem govoru, da trpe družine železniških delavcev strašno vsled pomanjkanja hrane in da mro otroci vsled jetike v silno naraščajočem številu.

Na shodu je bila sprejeta resolucija, ki izreka, da odklanja organizacija železničarjev vso odgovornost za posledice, ako vlada ne preduagač razmer."

Iz Amsterdama poročajo: Nemški listi so te dni nenavadno molčeči o peti kajzerjevi ofenzivi v Franciji; ravno tako redkobesedni so berlinski vojaški kritiki, ki so ob času prejšnjih ofenziv navadno imeli veliko povedati. Najbolj optimistični listi pišejo, da je stvar komaj še v začetku in da je treba počakati, kaj se še razvije. Vojaški kritiki med seboj priznavajo, da so Nemci naleteli na precejšen odpor ameriških čet ob Marni, toda nemško ljudstvo še ni zvedelo tega,

bomo za vse čase vzdržali svoj prostor med državami sveta in da bomo sposobni zagotoviti svojim narodom pogoje prostega in blagodejnega razvoja."

Vse to so brezpomembne fraze, v katerih ni nič drugega, kakor da upa Seydler v utrditev sedanjih alianc za bodočnost. S tem je potrjeno dvojje. Prvič je jasno, da se snuje med Avstrijo in Nemčijo tesnejša zveza, kakor jo je zahteval Viljem na svojem sestanku s Karlom. Ta zveza ne bi bila v bistvu nič drugega, kakor obnovev nekdanjega nemškega "Bunda" na novi podlagi. Okrepitev "intimnih" stikov z Bolgarsko in Turčijo pa pomeni, da naj bi ti dve deželi ostali privesek Nemčije in Avstrije, s čimer bi bila uresničena famozna "Mittel Europa" in dograjen nemški most od Hamburga do Bagdada.

Da je govoril Seydler baš v tem stavku tudi o svobodnem razvoju narodov, je pa naravnost groteskno, če se vzame ostala vsebina njegovega govora v poštev. Ministrski predsednik se je brdiko pritoževal, da nočejo Čehi sodelovati pri reviziji ustave. "Če se noče vlada — je dejal — izpostaviti očitku politične pasivnosti, mora uresničiti svoj program nacionalne avtonomije. Zato so bili izdani dekreti o razdelitvi Češke v distrikte."

Da hoče Nemčija uresničiti narodno avtonomijo, bi bilo res nekaj novega. Hvalabogu, da govori Seydler vsaj o "svojem" programu narodne avtonomije. Njegovi pojmi o narodni avtonomiji so prav posebni. On razume to reč tako, da naj se popolnoma uniči moč narodov. Zato naj na primer Češka kot dežela nič več ne šteje, ampak razdrobi naj se v okraje, tako da dobe Nemci, kjer jih je le pet skupaj, svoje posebne okraje. Čehi naj se pa po možnosti tako razdele, da bi čimbolj prišli kot manjšina v kraje z nemško večino. Da nočejo sodelovati za tako zlagano avtonomijo, je pač razumljivo.

Nazadnje je bil pa ministrski predsednik vendar odkritosrčen in z zadnjim priznanjem je poudrilo vse, kar je prej besedičil o svobodnem razvoju narodov.

Seydler ne taji, da gre narodna avtonomija, kakor jo o nrazume, po nemški struji. Kajti — pravi — če je v Avstriji kakšna politična sila, more biti le taka, ki garantira zaščito "pravičnih interesov nemškega plemena." In potem je nadaljeval:

Hrbtišče te različne države je nemški narod, in vedno bo tako. Vlada se ne bo dala potisniti s poti, ki jo je nastopila. Za tiste stranke, ki stoje ob strani, so vrata sporazuma vedno odprta. Toda nad temi vrati je zapisano: "Dobrodošli, ki so lojalni dinastiji in državi".

Če so Nemci "hrbtišče" Avstrije, kaj so tedaj ostali narodi in kakšno vlogo jim namenja Seydler? Privetki, repi nemške nadvlade naj bodo — drugače se ne morejo razlagati besede ministrskega predsednika. Torej zopet stara delitev v narode prvga in drugega razreda.

Slabo pozna Seydler zgodovino. Avstrije niso stanovili Nemci in iz preteklosti ne more izvajati, da so oni hrbtišče.

Še slabše pozna Seydler sedanost. Če ne bi imeli narodi nikakršne odgovornosti za seboj, imajo vendar pravico do življenja, čim so na svetu. Življenja pa ni brez svobode. Torej imajo pravico do svobode. Kar jim ponuja Seydler, je pa ječa, in naravno je, da jo hvaležno odklanjajo.

Bastilja je padla; tista ječa, nad katero je napis "Avstro-ogrski monarhija", pade enako gotovo.

kajti ljudstvo mora še zmiraj verjeti, da je ameriška armada v Franciji "tako majhna, da jo je treba iskati z lučjo." Neki list je celo pisal, da je v Franciji vsega skupaj — 76 ameriških vojakov. Vzlie vsem lažem in tolažbam, ki jih znajo fabricirati nemški listi na komando kajzerjevih junckerjev, je te dni v Nemčiji precej soparno. Nekakšna težka mora je legla na prebivalstvo, kakor da se ima zgoditi nekaj nepričakovanega, kar pa ne bo v ponos nemškemu militarizmu.

"Nenes Tagblatt" iz Stuttgarta poroča, da je Nemčija zadnji pondeljek prenehala zakladati Avstrijo z živili. Slabo vreme in druge težave so navedene kot vzrok. Nemčija pričakuje, da se bo Avstrija zanašala na preživljanje z lastnimi sredstvi. Resnica pa je, da je v Avstriji pomanjkanje živil še večje kakor v Nemčiji, kjer to prav dobro vedo.

Z Dunaja poročajo, da je v Avstriji zavladala velika nevolja, ker je Nemčija odredila nadaljevanje zalaganje z živčjem. Živežne cene v dvojni monarhiji so danes tako visoke, kakor niso bile še nikdar, odkar traja vojna.

Iz Amsterdama poročajo: Nemčija bo morda poskušala dobiti rekrute iz okupiranih ruskih dežel. Tako je posneti iz vesti v "Libauer Zeitung", ki se glasi: "Mladenci v baltičkih deželah so zdaj sposobni za častniška mesta v nemški armadi."

Verjamemo, da bi bil za Nemčijo zdaj marsikdo "sposoben".

Iz Amsterdama poročajo, da so revolucionarji v nemški armadi zažgali novo postajo za eroplane v Nivellesu, 17 milj južno od Brusla v Belgiji. Ogenj je haje uničil postajo in 25 eroplanov.

Ni kdovekaj, a če je resnično, je treba zabeležiti.

Iz Stockholma je prišla v London vest, da prosi sedanja finska vlada Nemčijo za posojilo v znesku sto milijonov mark z namenom, da "potolaži bedo na Finskem, ki je nastala vsled civilne vojne."

ALASKA.

Leta 1867 je vztrajal William H. Seward na tem, da kupi vlada Združenih držav Alasko. Cena, ki so jo plačali, je znašala \$7,200,000. Ljudje so se smejali, jezili ter norčevali iz Sewarda. Zemljo, za katero se je potal za to, pa so nazivali "Seward's Ice Box", to je Sewardovo ledeno omaro.

Preteklo leto je eksportiral ta teritorij le zlata za dvakratno nakupno ceno, nadalje za šestkratno kupno ceno bakra za trikratno rib. Skupna trgovina Alaske v tem letu se je približala svoti \$120,000,000.

In pri tem je Alasko še vedno dežela neznanih možnosti. Stopila je namreč komaj čez prag velikanske prosperitete, ki se ji obeta. Pol milijona dolarjev, ki jih je dala Združenim državam tekom preteklega stoletja, se bo večkrat podvojilo, preden se stopleje zaključiti.

Nepremagljivo stremljenje po razširjanju meja je izsililo prehod preko mogočnega Mississippija, premagalo visoka gorovja in dospelo do prostranega Tihega oceana. To stremljenje ameriškega pionirja obstaja še sedaj.

Ravnine Kansasa in zlati rudniki Californije so igrali glavno vlogo v neprestanem, proti zapadu obrnjenem pohodu ameriške civilizacije. Nato je prišel askok na Clondyke. Ta je privedel s seboj prvo veliko množico pionirjev v Alasko. Mnogi izmed njih so si pridobili denarja ter se vrnili v države. Številni pa so si tudi pridobili nekaj boljšega in trajnejšega kot je denar, ustanovili so si domove. Slavno znani čar severa jih je objel in ničesar boljšega si ne morejo želeli.

Montana je bila slavna rudarska in živinorejska dežela. Taka je bila tudi Arizona. Sedaj sta obe državi poljedelski in sicer z velikim uspehom.

Beg v Californijo leta 1890 je bil lov za zlatom. Od onega časa pa je postala Californija ena izmed velikih poljedelskih držav Unije.

Sedaj pa prihajajo in pripovedujejo, da je samo farmersko ozemlje Alaske tako veliko, kot skupna površina držav Pennsylvania, Maryland, Delaware, New Jersey, Connecticut, Massachusetts, Vermont in New Hampshire. Pripoveduje se nam, da tehta Matanuska krompir po en funt in pol. Kažejo nam jagode, ki bi lahko zrastle v Virginiji.

Ali je to ona slavna Sewardova "Iceboxa"?

Alaska že davno ni več strašna divjina. Pametni možje in ženske spoznavajo, da je tam poleti gorko, dasiravno so zime zelo mrzle. Poročila o dejanskih vremenskih razmerah kažejo, da je bilo v tej zimi v Sewardu veliko gorkeje kot pa v New Yorku ali Bostonu.

386,400 kvadratnih milj Alaske zavzema ozemlje, ki je enako eni petini ozemlja Združenih držav in ki je tudi glede podnebja in naravnih virov prav tako raznovrstno, kot so Združene države.

Vladni zemljemerci in drugi strokovnjaki so razkrili bogate pokrajine in zvezna železnica bo pomagalo kmalu nanovo odkriti več dežel. Alaskin premost se smatra za najboljšega na svetu in njena zemlja je nad vse rodovitna.

ZEDINJENE DRŽAVE IN MEHIKA.

Iz Washingtona, D. C., poročajo: Državni departement je izdelal načrt, po katerem bodo lahko izvažali razne produkte v Mehiko. To dokazuje, da izpolnjuje Združene države obljubo, ki jo je dal predsednik Wilson dne 7. junija mehiškim častnikarjem, in da žele živeti v miru in prijateljstvu s sestrsko republiko na jugu.

2. Pred vsem je dovoljeno do meseca novembra izvoziti v Mehiko 1,500,000 bušljev (30,000 ton) koruze. Če bodo trgovci kupili koruzo v veliki množini, jo lahko kupijo potom zvezne živilske uprave.

3. Izvažajo lahko kok, če ga naroče v določenih krajih.

3. Amonijak je dovoljen za izdelovanje ledu, za rabo v ledenicah in hladnih shrambah, ne pa za pivovarne. Z drugimi besedami: Z Mehiko se postopa v tem oziru ravno tako, kot z drugimi južnimi centralno-ameriški republi-

4. Izvozna dovoljenja bodo izdana za poljedelske stroje in stroje, ki služijo v produkciji kovin.

5. Izvažali bodo lahko produkte iz jekla in železa, s katerimi izdelujejo vojni material za Združene države.

6. Mehika bo dobila tudi cianid in dinamit v rudarske svrhe. Mehika že sedaj dobiva cianid, ki ga rabi pri produkciji zlata. Izvoz cianita je omejen v vse tujezemne države, odkar se težko dobi.

Senat se je formalno zedinil, da pride vprašanje prohibicije na dnevni red po počitnicah. Počitnice bodo trajale najbrže do 26. avgusta. Začasno zmago so dosegli protiprohibicionisti, kajti prohibicija je odložena za nekaj tednov in to pomeni pridobitev časa.

Iz Washingtona poročajo: Prihodek pšenice bo letos nekoliko nižji, kot je bilo pričakovati po prve ocenitvi. Slabo vreme meseca junija je po izjavi poljedelskega departamenta iznižalo pšenični pridelek za 40,000,000 bušljev. Zdaj cenijo pridelek pšenice le na 891,000,000 bušljev. Koruzen pridelek je ogromen in cenijo ga na 3,160,000,000 bušljev. Kljub temu, da je bilo vreme v juniju neugodno poljskemu pridelku, lahko letošnjo letino šteje mo med najboljše. Ječmena, rži, sladkega krompirja in riza pridelajo letos več, kot je znašal povprečni letni pridelek petih let 1912—16.

Iz Philadelphije, Pa., poročajo: National Mercantile Co. je bila obsojena, da plača \$1,000 "Ameriškeemu rdečemu križu" in da preneha s prodajo pšenične moke za trideset dni s 15. julijem t. l. Kompanija je zagrešila sledeče: Večkrat je prodajala moko po \$15.20 sod v vrečah po 24½ funtov, \$15 sod v vrečah po 50 funtov, po \$14 sod v vrečah po 100 funtov; prodajala je moko z nezadostno množino nadomestila. Za sod moke je plačala kompanija \$12.36, radi tega je bila cena v prodaji na drobno previsoka.

Kadar zmanjka fabrikantom ruskih novic snovi, ubijejo enostavno kakšnega Romanova, ali pa pokličejo Kornilova od mrtvih.

Kadarkoli imajo nemške armade smolo, pride poročilo, da je stari Hindenburg bolan ali pa mrt. Te vesti niso posebno laskave za Ludendorffa.

Baron Burian pravi, da je vojna nezmislno prelivanje krvi. Hm, štiri leta je Avstrija potrebovala izkušnje, da je prišla do tega spoznanja!

Admiral Hintze želi uničiti po raz, ki prinese mir. Upajmo, da ga doživi, četudi ne, kakor si ga on zamišlja, ampak bolj narobe.

Iz Washingtona poročajo: Proračunski odsek je pričel sestavljati novo davčno predlogo, po kateri bo osmesed odstotkov nadprofita obdavčenega. Ameriška trgovska zbornica, ki reprezentira ameriško trgovino in industrijo, se strinja s tem davčnim programom, kar dokazuje, da ne bodo davki na nadprofit zadrževali ameriške industrije in trgovine v njenem razvoju.

Notranji davki so prinesli Združenim državam za fiskalno leto, ki se je končalo s 30. junijem t. l., \$3,672,000,000. Davčni dohodek v prejšnjem letu je znašal \$800,000,000. Letošnji davek je prinesel za \$200,000,000 več, kot je kazal proračun, ki je bil sprejet v kongresu v minoletem letu. Na delu za pobiranje davka je bilo štiri tisoč oseb, plače so znašale \$12,000,000. Mnogo davkoplačevalcev je prostovoljno pomagalo vladi pri delu. Davčna oblast je prišla vse tiste, ki so se odtegnili davku. Zakladniški departement ima dokaze, da so se posamezniki odtegnili plačevanju davka na ta način, da so na pogodbe napisali napačen datum.

V Petrogradu — pravijo — razsaja azijska kolera in nemška in triga. Prva je huda, druga je še hujaša.

O astronomovem sinu je vprašanje, če bo sposoben za astronomo; o krojačevem se ne ve, če bo dober krojač; o kraljeviču naj bomo pa prepričani, da bo dober kralj! — Zakaj!

Stališče socialistične stranke in vojna.

EFEKT PROTI VOLJI.

Kjer je nevtalnost nemogoča, nastopa neizogibno vprašanje, na katero stran se postaviti. To vprašanje je imperativno tudi za socialistično stranko. Ako ne bi bil že izbruh vojne povzročil zmene v socialističnih organizacijah raznih dežel, zlasti ako ne bi bili nemški socialni demokrati s svojim nesrečnim glasovanjem dne 4. avgusta 1914 v rajstagu ustvarili usodopolnega precedensa, bi bila naloga Internacionalne, da določi, na kakšno stališče se postavi ne kakšna posamezna socialistična stranka, ampak organizirani socialisti vseh svetov.

Internationala je izgubila moč in sposobnost za to. Zimmerwaldski konferenci sta se sami pooblastili, da stopita na mesto Internacionalne, nista pa bili do tega nikakor opravičeni, ker nista faktično zastopali nič drugega, kakor posamezne frakcije nekaterih socialističnih strank in nekoliko oseb. Poznejši poizkusi, da se zbero vsi deli aktivnega socializma, so se izjalovili.

Vprašanje, na katero stran se postaviti, pa zaradi tega vendar ni izgubilo svoje važnosti. Če ga ni bilo mogoče rešiti na mednarodnem kongresu, bi ga morala rešiti vsaka stranka zase, ali pa skupine strank, katerim je bil sestanek mogoč. Tako se je sešla medzvezniška konferenca v Londonu in na enaki podlagi bi se socialistično delo lahko nadaljevalo v širšem obsegu.

Ali tudi v slučaju, če ne bi bil tak sestanek mogoč, se stranka v Ameriki ne more izogniti vprašanju: Na katero stran? To se pravi: Ne bi se mu smela izogniti in iskati ne bi smela načina, da se mu izogne. Kajti kakorkoli se obrača, kakorkoli pojasnjuje svojo taktiko z resolucijami in izjavami, odpraviti ne more dejstva, da stoji na eni ali na drugi strani. Če se to godi aktivno ali pasivno, ne izpreminja na stvari nič.

Danes je neutajivo dejstvo to: Amerika na eni in centralne sile na drugi strani so v vojni. Če je kje na svetu mogoča nevtalnost, tedaj gotovo v teh deželah ni. Biti v Ameriki nevtalen, se pravi ne pomagati Ameriki. Ne pomagati Ameriki, se pa pravi pomagati centralnim silam. Iz tega ni izhoda. Tudi če je pomoč le moralna, je vendar pomoč.

To je dokaz, da st. louska konvencija ni prevladala svoje ponesrečene resolucije. Kajti da bi hotela stranka pomagati Nemčiji, ne more verjeti noben pameten človek, četudi je mogoče, da so med njenimi člani posamezni simpatiziranci Nemčije, kakor so tudi v drugih strankah.

Ako vzamemo vse skupaj, prihajamo do zaključka, da ima sklep tedanje strankine večine efekt, ki ga ni hotela. Ali ta efekt je nujna posledica onega sklepa, in če hoče stranka odstraniti efekt, mora odstraniti njegov vir, to je st. lousko resolucijo.

STRAH ALI POGUM.

Najdejo se člani stranke, ki priznavajo, da je bila st. louska resolucija zgrešena. Če pravi Berger, da bo v slučaju izvolitve zahteval odpoklic

ameriške armade iz Evrope, se pri tem lahko sklicuje na to resolucijo. Prav to je pa markanten dokaz, da ni ta navidezna nevtalnost nikakršna nevtalnost, ampak očitna pomoč za Nemčijo in najbrže omogočenje nemške zmage.

Stranka noče biti pronemška. Ampak Bergerjeva parola je absolutno pronemška, in st. louska resolucija jo omogoča.

Omenjeni člani stranke, ki spoznavajo to in se ne strinjajo s tem, se pa vendar izgovarjajo, da bi bil preklje te ominozne resolucije znamenje slabosti in strahu, zlasti radi tega, ker je bilo mnogo članov stranke preganjanih in bi se lahko trdilo, da je stranka izpremenila svoje stališče zaradi persekucij.

To sklepanje je popolnoma napačno. Predvsem ni in ne bo stranka nikdar storiла koraka, ki ga ne bi ta ali oni nasprotnik tolmačil na svoj način, s stališča svojih interesov, z namenom, da škoduje stvari, ki mu ni všeč. Stranka, ki bi se hotela izogniti napačnemu razlaganju in eventualni persiflazi, bi morala opustiti vsako aktivnost, torej sploh ne bi smela biti stranka.

Za resne ljudi je strah pred krivimi komentari prazen. Če opusti stranka stališče, o katerem se je prepričala, da je zgrešeno, ima zato dosti in dovolj močnih razlogov. Živ krst ne zahteva, da bi storila to brez utemeljitve; če pa poda svoje argumente, bodo tako silni, da mora vpričo njih obmolkneti vsaka porogljivost.

Ostali bi še ugovor, da bi se stranki lahko očitala zmotna v St. Louisu. To je pa najslabši izmed vseh očitkov, kajti kakor ni nezmotljivega človeka, tako tudi ni nezmotljive človeške organizacije. A če je bilo za največje duhove častno popravljati svoje zmotne, ne more biti to sramotno za ameriško socialistično stranko.

Ako bi bilo stališče st. louske večine pravilno, tedaj bi tudi mi dejali, da se ni treba ozirati na nobene persekucije, ampak iti svojo pot dalje. Izprememba je pa potrebna, ker ni bilo tisto stališče pravilno in ker so internacionalni dogodki, ki so sledili st. louski konvenciji, z vso silo potrdili to nepravilnost.

Sama sebi, svojim interesom, svojim ciljem in načelom socializma sploh je stranka dolžna, da se postavi na drugo stališče, na tako, da ga bo mogoče zagovarjati pred forumom Internacionalne in da bo mogoče aktivno delati v prid proletariata in za pospešitev socialističnih nalog.

Izprememba stališča oziroma nadomestitev st. louske resolucije s pravilno izjavo izraža veliko več poguma kakor strahopetnosti, tistega poguma, ki je v socialističnem gibanju neizogibno potreben: Pogum pravega spoznanja, pogum prepričanja, pogum zaničevanja za nizkotne očitke, za pobalinsko smešenje in za prazno natoleevanje.

POTREBA DOSLEDNOSTI.

Stranka oziroma njeno vodstvo je prezrlo, da se je v izredno važni točki vdalo skoraj neverjetni nedoslednosti. Tekom vojne so šli na vseh koncih in krajih mirovni pogoji v klasje. Tudi ameri-

ška socialistična stranka je formulirala take pogoje.

Cemu?

Kadar sestavlja stranka svoj program, ima namen, da ga uresniči. Zaradi lepšega izdeluje le šarlatani in demagogi pogoje. Socialistična stranka bodisi v posamezni deželi ali pa na svetu sploh si ni ob svojih programih nikdar mislila: Če bo, bo, če ne bo, pa ne bo. V cilju, ki si ga je označila, je verjela, ker ga ni izpekulirala, ne naslikala tako, da se bo kakšni slučajni večini zdel lep, ampak ker ga je spoznala kot neizogibno posledico razvoja. Programi so služili dosegi tega cilja in izvršitev programa je naloga stranke, ki se mora metodično zasledovati.

Če naštevava socialistična stranka mirovne pogoje, tedaj ne more to imeti nobenega drugega pomena, kakor da hoče stranka z vsemi močmi delati za njih dosego.

Če je stranka označila svoje mirovne pogoje, tedaj se mora naravno zavzemati za tak mir, ki bo osnovan na njenih pogojih. To pa izključuje, da bi se obenem potebovala za mir za vsako ceno.

Takoj, ko je povedala, kakšen mir se strinja z njenimi načeli in z njeno voljo, pa mora logično vprašati: "Kako, po kakšni poti, s kakšnimi sredstvi je mogoče doseči tak mir?"

Prav tukaj se je pa pričela nedoslednost, povzročena od enostranske doktrinarosti.

Pri sestavljanju mirovnih pogojev je stranka postopala racionalno. O posameznih točkah tega programa bi se lahko obširno razpravljalo, ali v splošnem je videti, da zahteva stranka demokratičen mir in priznanje narodnih pravic, torej mir, ki bi ustvaril pogoje za uspešen razvoj socializma, ne vda se pa iluziji, da se konča ta vojna z direktno ustanovitvijo socialistične družbe. Očitno polaga stranka na demokracijo večjo važnost, kakor nekateri njeni člani, ki napačno mislijo, da je geslo "Vse ali pa nič" najradikalnejši radikalizem.

Toda zdaj se, kakor da se je vodstvu stranke zazdelo delo končano, ko je bil mirovni program lepo spisan, namesto da bi si bil prav tedaj predložilo vprašanje o njega uresničenju. Čim bi bilo storila, bi bilo moralo priti spoznanje, da je st. louska resolucija za to izvršitev popolnoma neporaben instrument in da so že same predpostavke te resolucije v protislovju z omenjenim mirovnim programom.

Neoporečno sledi iz tega, da si je treba poiskati ali ustvariti drugo, primernejše sredstvo, ki ga je mogoče porabiti za dosego namena in ki obeta uspeh.

Ako torej veruje stranka v svoje mirovne pogoje, ako jih smatra res za pogoje, na katerih mora sloneti bodoči mir, ako hoče, da se dosežejo in ako hoče biti dosledna, mora odstraniti st. lousko resolucijo.

BAJKA O KONFERENCI.

Utopisti so dolgo prisegali na geslo: "Nehajte z vojno! Skličite mirovno konferenco!"

Z ozirom na mirovne pogoje ameriške stranke je to geslo absurdno. To, kar hoče ameriška socialistična stranka, to, kar hoče program medzvezniške socialistične konference, ali pa to, kar hoče predsednik Wilson, se v sedanjem času ne doseže z nobeno konferenco in z nobenim pogajanjem.

Videli smo, kako sta Avstrija in Nemčija začeli vojno. Namene te atake poznamo. Vemo, da so imperialistični in od vsakega demokratičnega programa bolj oddaljeni, kakor zemlja od solca. Kje je le senca upanja, da ne govorimo o garancijah, da bi se vlade teh držav nenadoma prilagodile demokratični ureditvi Evrope in sveta ter opustile svoje avtokratično-imperialistične težnje? Če bi bile le od daleč pri volji odreči se svojim direktnim ali indirektnim osvojevalnim namenom, jim ne bi bilo nikdar treba začeti vojne. Če bi se bile rešile svoje pijanosti, bi bile že davno imele priliko skleniti mir. Toda če so od svojega prvotnega, seveda zatajevanega programa tekom vojne formalno kaj opustile, niso stvarno storile nič takega. Karl Habsburg se danes menda ne misli proklamirati za vladarja Ukrajine; toda to pomeni prav malo, dokler je jasno, da hoče ta Nemčija in Avstrija imeti moč, da postopata z Ukrajino kakor z vazalsko državo. "Mittel-Europa" ni danes menda več koncipirana kot skupna ali zvezna država pod enotno formalno suverenostjo; ali kot tesna zveza štirih držav, predstavljajočih gospodarsko in vojaško enoto, ločena vzhodno Evropo popolnoma od zapadne in krčeča imperialistično pot v Azijo, je še vedno "Mittel-Europa" v hohenzollernskem programu.

Kakšna konferenca naj bi prisilila centralne vlade, da opuste te nevarne načrte? Kakšna sredstva bi imela druga stran na konferenci, da bi v tem smislu vplivala na hohenzollernske in habsburške zastopnike? Kakšno moč naj bi zlasti imela, dokler nastopajo nemški in avstrijski državniki v pozni zmagovalec in nadaljujejo ob vsaki priliki svoje grožnje z mečem?

Zahtev po taki konferenci ni bilo nikdar prav resno jemati. Popolnoma absurdno so pa postale izza tragičnih izkušenj z brest-litovskimi pogajanjmi. Naj se že sodi o vlogi, ki so jo tam igrali boljševiški zastopniki, kakor se hoče; o vlogi nemške diplomacije in nemškega militarizma ne more biti nobenega dvoma. Ta igra je bila tako podla, da je absurdno zahtevati od drugih držav, naj se dajo porabiti kot objekt nove enake farse.

Da bi pa Nemčija in Avstrija v sedanjem položaju porabili vsako konferenco za svoje sebične namene in za okrepčanje svoje pozicije pri neizogibnem nadaljevanju vojne, je jasno kakor beli dan.

Nobena konferenca ne more danes končati vojne tako, da bi imela demokracija dobiček od miru. Vpričo sedanje situacije bi mogla konferenca pomeniti nekoliko premirja, potem pa poostreitev vojne in pomnožitev žrtev.

(Dalje prihodnjic.)

Ruske uganke.

"Čitaj, zapomni si, pa ne verjemi!" — to je najboljši svet, ki ga je dandanes mogoče dati čitatelju, kadar gre za vesti o Rusiji. Mnogo kaosa je sedanja vojna ustvarila po vsem svetu; toliko ga pa ni nikjer, kolikor v vesteh o Rusiji, in človek se naposled le čudi, da še ni prišlo med naročniki in kupovalci časopisov od revolte proti priobčevanju očitno zlaganih vesti brez vsakega komentiranja, tako da bi dobrodušni čitatelj moral dobiti vtisk, kakor da je od prve do zadnje besede vse resnično, kar je črno na belem.

Nihče ne more, zlasti v sedanjih burnih časih, pričakovati, da se ne bi tuhtam vrinile zmote v poročila. Ali kar se tiče Rusije, bi moral človek že misliti, da so zmote glavno pravilo, resnice pa sporadična izjema, če ne bi moral biti izza tako dolgih izkušenj definitivno prepričan, da ne gre za zmote, temveč za hudoben namen. Teh "zmot" ni le preveč, ampak tičejo se tudi prevelikih reči, da bi jih bilo mogoče res še smatrati za zmote.

Pustimo na stran vse raznovrstne bajke o n-sodi bivšega carja in ostalih Romanovcev. Zdi se, da imajo nekateri dopisniki že bolezen, da se ne prenehoma bavijo s temi ex-veličanstvi in visokostmi, pa si izmišljajo, ker ne vedo nič pozitivnega. Vzemimo pa druge slučaje, ki bi bili ogromnega pomena, če bi bila poročila o njih resnična.

Čitatelji se spominjajo, da so bili pred nedavnimi vsi tisti polni vesti o kontrarevoluciji, o zavzetju Moskve, o strmoglavljenju boljševikov, o begu Lenina in Trockega. Bivši veliki knez Mihajlo je bil razglašen za carja, izdal je manifest, katerega besedilo smo čitali v brzojavah, od vseh strani so Rusi vreli v njegovo armado; monarhija je bila obnovljena.

Par tednov je minilo. O monarhiji ni ne duha ne sluha. In danes ve ves svet, da ni zavzel Moskve ne Kornilov, ne Kaledin, ne Nemei, da niso bili boljševiki strmoglavljeni, da nista Lenin in Trockij nikamor bežala, z eno besedo, da so bili vsi tisti telegrami zlagani od konca do kraja.

Ves ta čas pa niso dotični korespondenti podali niti najmanjšega pojasnila, kako so prišli do onih vesti in kako so mogle nastati.

Jasno se torej spoznava, da je bil vse skupaj nesramen bluff. Poročila so bila od konca do kraja skovana, fabricirana, in razposlana po svetu.

Upozorili smo že na to, da ima v teh fabrikatih oficijozna Nemčija svoje prste. Vzrokov ima dovolj, da skuša kompromitirati Rusijo za vsako ceno, in sicer vsi Rusijo, vse njene stranke in struje, vse njeno delo, vse njene cilje in želje.

V njenem interesu naj bi Rusija ostala brezmočna in v vsakem oziru in na vsakem polju, predvsem vojaško brezmočna, pa tudi brezmočna gospodarsko, industrijsko, agrikulturno, intelektualno. Brezmočna naj bi ostala, zato da ne bi bilo treba Nemčiji rabiti preveč vojaštva proti njej. In brezmočna naj bi ostala zato, da bi jo Nemčija tem laže pogoltnila in prebavila.

Značilno je, da se razširjajo najbolj tatarske vesti o Rusiji prav takrat, kadar se kaže, da bi mogla nesrečna dežela dobiti kakšno pomoč od zaveznikov, zlasti od Amerike. Nemčija se naravno boji, da bi se na vzhodu pojavila kakšna armada, ki bi jo silila, da skuša braniti svoj ruski plen z orožjem, kar bi imelo za posledico, da bi ji zmanjkalo vojaške rezerve za zapadno fronto. Ali ko je Amerika pokazala, da želi Rusiji pomagati gospodarsko, brez vojaške intervencije, se je telegrafično obrekovanje Rusije povzpelo do vrhunce; in to je razumljivo, zakaj če more Rusija gospodarsko priti na noge, je nemško upanje na obvladnanju vzhoda pokopano.

Obrekovanje niso le boljševiki. Danes ni na Ruskem nikogar več, da ne bi bil z brzojavnimi poročili do skrajnosti diskreditiran. Sistem kompromitiranja je pa enako premeten kakor perfidien. Nemei — hvalijo Ruse. Oni hvalijo boljševike in jih slikajo kot svoje prijatelje. Oni pripovedujejo o monarhistih, da prosijo za nemško pomoč. Oni opisujejo kadete za svoje zaveznike. Po zadnjih poročilih je tudi Miljukov kajzerjev vazal.

Svet mora sicer spoznati, da ne more biti vse to resnično. Vse frakcije se bojujejo med sabo; brest-litovska mirovna pogodba je glavni predmet teh bojov. A vendar naj bi vse te frakcije iskale nemško pomoč in podporo! To je seveda nemogoče, in v Berlinu vedo, da ne more svet verjeti tega. Ampak s tem mešanim korespondenčnim kompotom se doseže toliko, da ne ve svet, kaj bi verjel, komu bi zaupal, pa je vsled tega najbolj pripravljen ne zaupati nikomur. In za kajzerske interese je s tem dosežen glavni cilj.

Vendar pa ni Nemčija edina interesirana na tem, da se zatenujejo resnica o Rusiji. Če se spomnimo na znano kapitalistično konferenco v Švici, o kateri je Trockij objavil podatke iz arhiva ruskega zunanje ministrstva, nam je lahko jasno, da so še danes v raznih deželah gotovi kapitalistični interesi, katerim ni le boljševiška vlada, ampak vsak demokratični sistem škodljiv. Morda bi jih vlada menjševikov ali pa socialistnih revolucionarjev še bolj jezila, kakor boljševiška. Lahko bi bilo pokazati na določeno ka-

pitalistične kroge, katerim bi bila celo vlada kajzerja Viljema ljubša, kakor demokracija in republika. In poročevalci, ki služijo takim interesom, ne škodujejo s svojimi lažmi in zavijanjmi le Rusiji in njenemu preporodu, ampak splošni demokraciji in s tem tudi pravim interesom zaveznikov in Amerike.

Te intrige so porodile že veliko zla in groze, da ga povzročijo še več. Zdi se, da so povzročile tudi tisti fatalni nesporazumi, ki nedvomno tičijo za boji med Čehoslovaki in boljševiki, in bi lahko postal katastrofalni. Nobenega dvoma ni, da so bili zelo merodajni voditelji boljševikov, med njimi na vsak način Trockij in socialno revolucionarni zunanji minister Čičerin sovražni nemški vladi, vsled česar bi se bilo vsaj časoma moralo razviti prijateljsko razmerje med njimi in zavezniki ter Ameriko. Bati se je, da se je vsled omenjenih intrig v tem mnogo pokvarilo, kar bo težko popraviti.

Absolutna zmotna je, če se polaga nebosežno upanje v strmoglavljenje boljševikov. Sovražniki socializma se kruto motijo, če mislijo, da bi bil z njimi socializem v Rusiji poražen. Najbrže bi se zgodilo baš narobe. Po našem prepričanju je boljševiška taktika prav malo socialistična in prepričani smo, da bi imeli menjševiki veliko uspešnejšo metodo. Kar je v dosedanjem boljševiškem delu demokratičnega, je organizacija po sovjetih; ampak da bi bilo v Rusiji veliko resnično socialističnega uveljavljeno, je bajka, s katero se morda nekateri boljševiški voditelji tolažijo. Čitali smo članke raznih njihovih listov, v katerih skušajo razlagati, da je moral kapitalizem v Rusiji najprej podleči, ker je bil najbolj slaboten. Ampak to je gola samoprevara. Tudi če podleže kapitalizem, ne pomeni to socializma, ki more uspevati le tam, kjer so tla zanj pripravljena, in sicer ne le agitatricno, temveč predvsem po gospodarskem razvoju. Gotova stopnja kapitalizma je predpogoj za socializem. Zato torej tudi boljševiki ne morejo uresničiti socializma, kjer nimajo podlage za socializem.

Druga stvar je pa socialistično delo. To pa ne izgine, tudi če padejo boljševiki, zakaj da bi mogla na Ruskem trajno zmagati reakcija brez zunanje sile, je največja zmotna. Da bi se na Ruskem uničil socializem, kolikor ga more uspevati z ozirom na gospodarski razvoj, bi bilo treba uničiti vso rusko revolucijo in demokracijo, torej dovoliti kajzerizmu, da jo pogazi.

Ves boj proti socializmu v Rusiji torej nasprotuje tistim ciljem, za katere se bojuje Amerika in ki so demokratični. In zato so vse intrige,

ki hočejo oslabiliti rusko revolucijo, z vsakega demokratičnega stališča vredne najostreje obsodbe.

Da se vidi, kako se mešajo in križajo vesti o Rusiji, objavljamo v naslednjem najznačilnejša — to se seveda ne pravi najresničnejša — poročila, ki so se zadnji čas zasvetila v časopisju.

Iz Harbina javljajo, da se je general Horvath, vodja sibirskih kazakov, proglasil za provizoričnega vladarja v Sibiriji. V svojem glavnem stanu v Proganici (Mandžurija) je Horvath izdal proglas, v katerem pravi, da bo nova sirska vlada v polni meri sodelovala z zavezniki v vojni proti Nemčiji.

Vesti, ki so dospele v Washington, pravijo, da je Anglija izkrcala nove čete v Vladivostoku v Sibiriji in na mурmanski obali v severni Rusiji. Iz švedskih virov poročajo, da je nova angleška armada v Murmanu precej velika.

Iz Kodanja: "Tidens Tegn" ima poročilo iz Vardoa, da je prišlo 2000 boljševikov v Murman, toda kontrarevolucionarji so jih zajeli in razorožili. Pozneje je bilo razoroženim sovjetskim vojakom dovoljeno vrniti se v Moskvo.

Iz Pekinga na Kitajskem: Čehoslovaške čete so zasedle Nikolsk, severozapadno od Vladivostoka, in boljševiške čete se uničijo proti Khabarovsku. 1500 kazakov in večje število kitajskih in japonskih prostovoljcev se je pridružilo Čehom. Brzojavna zveza med Vladivostokom in Pekingom je zopet odprta.

Nadalje so čehoslovaške čete premagale boljševike blizu Čite na transsibirski železnici v središču Transbaikala. General Horvath in drugi člani nove sirske vlade so odšli v Nikolsk, da sklenejo zvezo s Čehoslovaki.

Brezlična brzojavka iz Moskve pravi, da so boljševiki pričeli ofenzivo proti armadi čehoslovaških prostovoljcev, ki kontrolirajo po prejšnjih poročilih vso zapadno Sibirijo in več krajev v Veliki Rusiji.

Brzojavka, ki je datirana 9. junija in prihaja iz departmeta za vojaške operacije ljudskega komisariata v Moskvi se glasi:

"Naše čete so po pripravih za ofenzivo na čehoslovaški fronti dosegale velike uspehe. Skoraj brez vsakih izgub so okupirale Sizran (70 (Konec na 6. strani.)

ADVERTISEMENT

SLOV. DELAVSKA

PODPORNA ZVEZA

Ustanovljena dne 18. avgusta 1906.

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penn.

Sedež: Johnstown, Pa.
GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 1098 Norwood R'd., Cleveland, Ohio.
Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newport, Pa.
Glavni tajnik: BLAZ NOVAK, 634 Main Str., Johnstown, Pa.
1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVIC, 634 Main Str., Johnstown, Pa.
2. Pom. tajnik: ANDREJ VIDRICH, 170 Main Str., Franklin, Conemaugh, Pa.
Blagajnik: JOSIP ZELE, 6502 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Pom. Blagajnik: ANTON HOCEVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, O.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: JOSIP PETERNEL, Box 96, Willock, Pa.
1. nadzornik: NIKOLAJ POVSE, 1 Grab St., Numrey Hill, N. S. Pittsburgh, Pa.
2. nadzornik: IVAN GROSELJ, 885 E. 137th St., Cleveland, Ohio.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERMAN, Box 72, East Mineral, Kans.
1. porotnik: FRANC TEROPIC, R. F. D. 3, Box 146, Fort Smith, Ark.
2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.

Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNO GLASILO:

"GAS NARODA," 82 Cortlandt Street, New York City.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošni pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potom Poštne, Expressni, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslovijo: Blaz Novak, Title Trust and Guarantee Co. in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.
V slučaju, da špazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kako pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

Zmes.

Iz Washingtona, D. C., poročajo: Razni listi v Nemčiji so priobčili po cele kolone laži o "Ameriškem rdečem križu" in o ravnanju z nemškimi ranjenci, ki so postali vjetniki, da bi ogreli razpoloženje nemškega ljudstva za vojno. Te podle laži so povzročile, da je ameriška vlada zahtevala od nemške vlade potom španskega poslanstva, naj predloži dokazne za tako natolpevanje. Nemška vlada se ni odgovorila.

Državni departament meni, da niso v Nemčiji nikdar oficijelno preklicali teh govoric, dasiravno jih je označil Henry Davison, predsednik vojnega sveta "Rdečega križa" za neresenične. Državni departament pravi, da ga je ameriški poslanik v Bernu informiral, da je "Mednarodni rdeči križ" v Ženevi prejel pismo od "Nemškega rdečega križa" v Berlinu, v katerem trdi, da je iz časnikarskih vesti spoznat, da je Henry P. Davison, predsednik Rdečega križa v Berlinu in vojnega sveta Rdečega križa predlagal, da naj "Ameriški rdeči križ" ne pomaga ranjenim nemškim ranjenecem, ampak jih naj prepusti njih usodi. V odgovor na to obtožilo je državni departament poslal ameriškemu poslaniku v Švici izjavo, v kateri povdarja, da se "Ameriški Rdeči križ" ne ozira na narodnost ranjenega vojaka in da ravno tako lepo ravna s sovražnimi ranjenici kot s prijateljskimi.

Umevno je, da ne more drugače niti biti. Kljub temu je vprašanje, če bo to kajzerskim obrevalcem zavezalo jezike, kajti resnica je pri njih sedaj v slabi ceni.

Iz Broktona, Mass., poročajo: V štiridesetih tovarnah za čevlje je zastavkalo do 1,600 rezačev, ki zahtevajo povznanje tedenske meze od \$25 na \$37,50. Delavci so odločno odklonili plačilo od kosa, ki so jim ga ponudili tovarnarji. Strajkarji so organizirani in njih organizacija pripada k "Ameriški delavski federaciji." Stavka je izbruhnila nenadoma in na iniciativo delavcev samih.

Kakor poročajo iz Washingtona, so zvezni uradniki dognali, da ima znana pivovarniška dinastija Bush v posesti vojne zadolžnice Nemčije, kar je podprlo sum, da so take zadolžnice sploh prodajali po Ameriki. Pri preiskavi so potem dobili popoln imenik oseb, ki so nakupile kajzerjeve zadolžnice. Skoraj 20,000 imen je na imeniku, ki so ga sestavili tajni uradniki v teku dveh let. Nemške zadolžnice so baje precej razširili po Združenih državah, kajti prodajali so jih tudi po \$50. Izdali so šest različnih vrst zadolžnic, da so se ognili angleški blokadi, in naredili, da bi bile brez vrednosti, če bi bile zaplenjene. Na vsaki zadolžnici je bilo namreč zapisano, da je neveljavna, ako ni podpisana od Bernstorffa, prejšnjega nemškega poslanika v Zdrž. državah. Podpisale so jih različne banke in sindikati. Transatlantic Trust Co. pa

je imela agenturo. Uradniki te družbe so bili aretirani in bodo internirani. Uradniki niso naznanili, koliko takih zadolžnic je bilo prodanih. V splošnem sodijo drugi ljudje, da jih je bilo prodanih veliko število, in nekateri menijo, da se bo vsota sukala okoli \$100,000,000.

Iz Washingtona poročajo: Varni inozemske lastnine je uvedel preiskavo proti nekaterim bankam in mešetarjem, da dožene, po katerih potih je bilo izplačanih nad en milijon dolarjev dnevniku "New York Evening Mailu." Priznalo je, da je cesarska nemška vlada postala lastnica lista po dr. Edward A. Rumelyju, ki je bil aretiran in obtožen, da je pokrivil presegel izjavo glede tujezemske lastnine. Po zakonu lahko vlada zapleni denar, če je bila transakcija izvršena že potem, ko so Združene države stopile v vojno, čeprav so sedaj lastniki lista Američani. Uradniki justniškega departamenta, ki so vodili preiskavo in odredili, da je bil dr. Rumely aretiran, izjavljajo, da niso našli dokazov, da obstoji nemški sklad \$30,000,00 za nakup ameriških listov. Kolikor jim je znano, je "Mail" edini list, katerega se je hotela polastiti nemška vlada.

Iz Washingtona poročajo: Najbrže pridejo vsi zdravniki pod pod kontrolo vlade Združenih držav, da dobe potrebno število zdravnikov za hitro naraščajočo armado, civilne zdravnike pa razdeli po okrajih, v katerih so potrebni. Mobilizacijo zdravnikov izvedejo na ta način, da se zdravniki vpišejo v zbor prostovoljcev z obljubo, da sprejmejo vsako mesto, civilno ali vojaško, ki se jim odkaže. Če se ne obnese sistem prostovoljcev, tedaj sprejmejo mobilizacijski zakon za zdravnike, da jih lahko pozovejo v vojaško službo. Organizacijski načrti za prostovoljno zdravniško službo so že izdelani in v nekaterih državah so se pričeli zdravniki že vpisovati. Načrt je izdelal narodni obrambni odbor. Mesto, da bi se v ta zbor vpisali zdravniki, ki niso sposobni za vojaško službo, kot je sedaj v načrtu, bo vlada najbrž v kratkem odredila, da vstopijo v zbor lahko vsi zdravniki in sprejmejo po potrebi vojaško ali civilno službo. V to svrhu napravijo obljubo, ki je zanje obvezna. V Washingtonu in drugih mestih so zdravniki obdržali konferenco, na katerih so razpravljali o načrtu za zbor zdravniških prostovoljcev. Od 143,000 zdravnikov v Združenih državah jih 80,000 do 95,000 izvršuje prakso, okoli 23,000 jih je pa v armadi in mornarici. Za armado jih potrebujejo približno 50,000. Vrhovni armadni zdravnik Gorzas, vrhovni mornariški zdravnik Braisted in šef zdravstvenega urada Blue razpravljajo o načrtu, po katerem postanejo vsi profesorji na medicinskih šolah zdravniški oficirji.

Ruske uganke.

(Konec s 5. strani.)

milj južno od Simbirskaja in Bulgumio (130 milj severozapadno od Ufe). Bela garda in češkoslovaške čete so se umaknile v neredu proti Samari. Naša armada se zdaj pomiče v smeri proti Stavropolu v Ciskavkaziji, Jaroslavu (160 milj severovzhodno od Moskve) in proti Ribinsku (52 milj severovzhodno od Jaroslava). Na vzhodni fronti so se Češkoslovaki, ki so okupirali Čehodrin, umaknili pred četami sovjeta. Naš vrhovni poveljnik na uralsko-sibirski fronti, Rirzin, poroča, da so češkoslovaške čete pod vodstvom ruskih častnikov izvršile več zločedejev nad osebno zapadne sibirsko železnico.

Dopisnik "Expressa" v Tokiju poroča, da se je bivša Kerenskijska začasna vlada v Sibiriji vrnila na krnilo pod zaščito češkoslovaške armade. Poročevalec pravi, da se je nova vlada nastanila v Novonikolajevsku in razglasila je Sibirijo za avtonomen del ruske republike. Dalje je nova vlada izjavila, da ne prizna brestlitovskega miru in da hoče organizirati novo armado za boj proti Nemčiji. Ostale točke v programu sirske vlade so, da prizna ruski državni dolg in hoče nositi pravično odmerjen delež tega dolga; nadalje priznava splošno volilno pravico za oba spola, ustanovitev začasnih krajevnih svetov, razdelitev zemljišča med kmete in državno kontrolo nad instrijami. Vlada prizna, da se naslanja nje-na oblast zdaj na orožje češkoslovaške armade, vendar odklanja vsako oboroženo pomoč od zunaj v trdni veri, da organizira kmalu lastno armado.

Omenjeni korespondent tudi poroča, da so Češkoslovaki strmoglavili sovjetsko vlado tudi v zapadni Sibiriji. Boljševiške čete so izpraznile okoli Irkutskaja.

Londonška "Times" ima poročilo od svojega dopisnika iz Pekinga, da bodo Češkoslovaki kmalu gospodarji vse Sibirije. Iz Tokija poročajo dalje, da je polkovnik Vladimir Hurban izročil v imenu češkoslovaške armade spomenico japonske, nu in drugim zaveznikiškim konzulom v Vladivostoku, ki se med drugim glasi:

"Naše čete v Rusiji se gibljejo na povelje češkoslovaškega narodnega sveta in to povelje se more spremeniti le z dovoljenjem Masaryka in ostalih članov sveta, ki so nam naložili, da se naše čete transportirajo iz Rusije na francosko bojišče. Češka armada sestoji iz prostovoljcev, katerih namen je boriti se proti Nemčiji in Avstriji, osvoboditi češkoslovaški narod in ustanoviti neodvisno češkoslovaško državo. Zato je predvsem naša želja, da se borimo z zavezniki na zapadni fronti."

Londonškemu "Daily Telegraphu" poročajo iz Rotterdamu, da so angleške čete, ki so se pred par dnevi izkreale na obali Murmana, okupirale rusko pristanišče Kem. To pristanišče je na obrežju Belega morja.

V Amsterdam poročajo, da so prišle informacije, da so češkoslovaške čete v Rusiji okupirale Kazan. Vsa pokrajina ob Volgi je zdaj pod njihovo kontrolo. Kazan je v vzhodni Rusiji, kakih trideset milj od Volge in Kame in 450 milj vzhodno od Moskve.

Iz nemških virov poročajo, da je prišel v Kijev veliki knez Mihail Aleksandrovič, mlajši brat Nikolaja Romanova. — Po kaj?

Iz Harbina poročajo, da je kazanski diktator Horvath v Sibiriji imenoval začasni vojni kabinet. Poročilo dostavlja, da so Češkoslovaki pridobili veliko sibirskih kmetov na svojo stran.

Dalje javljajo, da je prišel v Omsk, Sibirijo, general Aleksejev, bivši vrhovni poveljnik ruske armade za časa carizma. Aleksejev bo vodil proti-boljševiške čete. Šef generalnega štaba češkoslovaške armade je ruski general Ivanov.

Iz Petrograda poročajo, da so skupine odnotnih delavcev izdale apel na rusko delavstvo v Moskvi, da naj pretrga vsako zvezo z Nemčijo. "V takih razmerah, kakršne so danes, ni kruha za nas, temveč samo smodnik," se glasi apel. "Naši interesi zahtevajo vojaško zvezo z zavezniki, ako hočemo ohraniti rusko republiko."

Iz Berlina čez Amsterdam javljajo, da so nasprotniki sovjeta razpredili veliko agitacijo v Rusiji. Boljševiška vlada je ukazala zapreti tri velike kneze Nikolaja, Jurija in Dimitrija.

Londonška "Times" ima poročilo iz Stockholm, da se hoče boljševiška vlada preseliti iz Moskve v Murom, majhno mestec 150 milj vzhodno od Moskve, ki ima komaj 13,000 prebivalcev. Poročevalec dostavlja: "Trockij je informiral vseruski-sovjetski kongres v Moskvi, da so se uprle boljševiške čete v gotovih krajih in ponekod so se celo pridružile nasprotnikom. Iz tega vzroka je bilo proglašeno vojno stanje v pokrajini Murman. Razlog za selitev sovjetske vlade ni naveden, lahko pa je mogoče, da ogrožajo Moskvo češkoslovaške čete."

Berlinski "Tageblatt" piše, da mobilizirajo v uralskih gorah Češkoslovaki boljševiške rekrute v posebne čete, ki jih nazivljajo "črna garda."

Z Dunaja poročajo, da je prišel v Kijev vodja ruskih kadetov (ustavnih demokratov) profesor Miljukov in za njim da prihajajo v velikem številu drugi kadeti. Miljukov je v intervjuu zanikal, da se je izrekel za protektorat Nemčije nad Rusijo, priznal pa je, da pripada tisti sekciji kadetske stranke, ki bi se rada "orientirala napram centralnim državam."

Iz Moskve čez Amsterdam poročajo, da je zunanji komisar boljševiške vlade Čičerin naslovil protest na zaveznike zaradi izkreanjanja novih čet na murmanski obali; obenem zahteva Čičerin, da umakne Anglija takoj svoje čete iz Murmana.

Angleške in ameriške čete so okupirale vsa murmansko obal v severni Rusiji. Tako poročajo iz Stockholm. Po okupaciji Kemel, železniške postaje ob Belem morju, so zavezniki na potu v Torok, in boljševiške čete so se umaknile v Nirok. Poveljniki zaveznikiških čet v Murmanu so objavili apel na prebivalstvo, proseči ga, da se jim pridruži v boju proti Nemčiji in njeni filijalki na Finskem.

Iz švedskih virov poročajo, da se je finsko ljudstvo nasitilo sedanje vlade, ki je popolnoma v službi Nemčije. Poziv finske vlade za dobavo prostovoljcev, ki bi se imeli boriti z Nemci vred proti Rusiji, ni našel med Finci skoraj nobene odgovora. Nemčija se silno trudi, da dobi kontrolo nad murmanskim obrežjem, kjer bi rada ustanovila submarinske baze. Kakor poročajo, ima Nemčija 32 svojih in 15 avstrijskih divizij v Rusiji. Te divizije pa sestojijo iz pestarinih in slabih vojakov, ki nikakor niso kos redni armadi.

Iz Pekinga poročajo: Zaveznikiškim poslaniki na Kitajskem so poslali protest protiboljševiškemu generalu Horvathu, ki se je v Sibiriji oklical za diktatorja in sestavil začasni kabinet. Poslaniki mu svetujejo, da naj opusti svoj načrt diktature, ker se ne vjema s časom in potrebami.

Iz Amsterdam poročajo: Berlinski listi napadajo ameriškega poslanika v Rusiji Francisa, ki je v svoji poslanici na rusko ljudstvo dne 4. julija dejal, da se vojna na vzhodu zopet oživi in da bodo imeli nemški državniiki velike težave z uveljavljenjem brest-litovske mirovne pogodbe. Nemški listi vidijo v teh besedah "hujskanje Rusov na novo vojno" in izrekajo upanje, da bo sovjetska vlada zahtevala odpoklic ameriškega poslanika. Dalje poročajo iz Berlina, da hoče boljševiška vlada pretrgati diplomatske stike z Anglijo in ostalimi zavezniki, ki so poslali čete v Murman.

Iz Amsterdam poročajo: Neki dunajski list je priobčil intervju, ki ga je imel neimenovan avstrijski korespondent z velikim knezom Mihajlom, bratom b. bivšega carja, ko je še bil v vjetništvu na Krimu.

"Veliki knez — piše omenjeni korespondent — izgleda elegantno in je zelo podoben prejšnjemu carju. Zdel se mi je nervozen, toda zelo uljuden. Takoj je vprašal: "Povejte mi, kaj je novega; mesec dni že nisem dobil nobenih vestí. Ali so Nemci že v Parizu? Kaj se godi na italijanski fronti? Predvsem pa, kaj veste o carju? Slišal sem, da se mu v rokah boljševikov zelo slabo godi. Zakaj Nemci ne osvobodijo carja? Le v Moskvo jim je treba iti, kjer je glavno boljševiško gnezdo, in ko jih prepede od tam, jih bo kmalu konec. Nas tudi mučijo boljševiki in že smo mislili, da je prišla zadnja ura. Mene in mojih šest sinov so hoteli umoriti in le našemu prekanjenemu slugi se moramo zahvaliti, da smo še živi. Kaj pa je z mirom? Ali ne bo nikdar konec te nesrečne vojne? Ne verjamem več, da bi bil moj brat še kdaj ruski car."

Mihajlo je nato pravil, kako je njegov sluga igral vlogo boljševika in zavlačeval dan eksekucije carjeve žlahte toliko časa, dokler niso prišli Nemci na Krim. "Nemci so nas rešili — je dejal Mihajlo — in rajši jih imamo kakor Ruse, ki so nas oropali vsega imetja."

Iz Pekinga je prišla vest, da so Češkoslovaki v Sibiriji okupirali Ključevsk. Boljševiške čete se koncentrirajo v Verhenudinsku.

Iz Londona poročajo: Nikolaj Romanov, bivši ruski car, je bil ustreljen 16. julija. Tako poroča brezlična brzojavka iz Moskve. Brzojavka se glasi:

"Na prvi seji centralnega izvrševalnega odbora, izvoljenega na petem vseruskem kongresu, je bilo obelodanjeno poročilo, ki je prišlo po direktni brzojavni poti od okrožnega sovjeta v Uralu, in ki se tiče usmrčenja bivšega carja Nikolaja Romanova.

Jekaterinograd, glavno mesto Rdečega Urala, je bil pred kratkim ogrožen od bližajočih se češkoslovaških čet in obenem je bila odkrita protirevolucionarna zarota, katere namen je bil iztrgati bivšega carja iz rok sovjetske oblasti. Z ozirom na to dejstvo je predsednik Uralskega okrožnega sovjeta sklenil ustreliti bivšega carja in sodba je bila izvršena 16. julija. Nikolajeva žena in sin sta premeščena na varno mesto.

Okrežni sovjet je dobil v roke važne dokumente, katere je poslal v Moskvo po posebnem odposlanecu. Nedolgo tega je bilo sklenjeno, da se bivši car postavi pred revolucionarno sodišče, ki ga je imelo soditi zaradi njegovih zločinov nad ruskim ljudstvom, toda zadnji dogodki so stvar zadržali.

Predsedništvo centralnega izvrševalnega odbora je razpravljalo o okoliščinah, ki so prisilile Uralski sovjet do tega čina, in na podlagi teh razprav izreka sledeči sklep:

"Ruski centralni izvrševalni odbor potrjuje v osebi svojega predsednika obsodbo Uralskega okrožnega sovjeta kot pravilno. Odbor ima v svoji posesti zelo važne listine, ki se tičejo Nikolaja Romanova, med temi njegov dnevnik, ki ga je pisal skoraj do zadnjega dne, dnevnike njegove žene in otrok in njegova pisma, med katerimi so tudi pisma meniha Rasputina, ki jih je pisal carjevi familiji. Vsi ti dokumenti bodo pregledani in objavljeni v bližnji bodočnosti."

ŽIVINOREJA V ARGENTINI.

Argentinijska je znana kot prihodnja žitnica Amerike. Že sedaj izvažajo velike množine pšenice v vse dele sveta. Toda veliko večjega pomena je argentinska živinoreja, posebno izdelava mesneka ekstrakta. Ta mesni izvleček se pridobiva iz najfinejšega mesa, ki ne sme imeti nič loja in žil. Ko se žival zakolje, morajo njeno meso očistiti vseh žil in loja in potem izprati. Kakšne množine mesa se porabi za ta ekstrakt, je najbolj razvidno iz tega, da porabijo za pridobitev enega funta ekstrakta 34 funtov najboljšega mesa.

Vnoveni drugi deželi bi ne bilo mogoče rediti take množine govedí, kakor ravno tam. Na obeh straneh reke La Plata se razprostirajo velikanski pašniki, na katerih se pasejo stotisočglave črede goveje živine in ovac, kateri so leto in dan vedno na prostem. Ti pašniki, ki se v narečju imenujejo pampas, merijo na tisoče kvadratnih milj, in kakor že omenjeno, se razprostirajo na obeh straneh reke La Plata. Ob tej reki se nahajajo tudi velikanske tovarne za izdelovanje mesnega ekstrakta kakor n. pr. v Fray Bentos in Montevideo, v državi Uruguay in tudi v glavnem mestu Argentinijske Buenos Aires. Pozneje so naredili tudi tako tovarno v Sydney, Avstraliji.

V čredah od dvajset do tridesetisoč glav govedí se pase po velikanskih pašnikih. Ta govedí je vedno na prostem, čuvajo jo napol divji "gauchi", kakor tam imenujejo te pastirje. Ti jezdarji na srednjevelikih toda jako trpežnih konjih, kateri se jako hitro spreje med seboj. Zelo podobni so "cowbojem" v severno-zapadni Ameriki. So pravi umetniki v jezdarjenju in noben se tako divji konj se jim ne vpre, da bi ga "gauchi" ne ukrotili. Glavno orodje razven "bola" — usnjen jermen, kateri sestoji iz treh delov, in na konci ima pritrdjene svinčene ali kamenite krogle — ima tudi laso, katerega znajo jako umetno metati.

Iz velike črede nameravajo ujeti neko gotovo število živine, katere je namenjena za klavnico. Ti "gauchi" se v divjem galopu zaženejo na svojih konjih v sredino črede, katere se preplašena divja na vse strani. Gauchi jahajo nekaj časa med čredo semintja, kar naenkrat pa "gaucho" zažene laso, ki se zvija v zraku kot kača. Naenkrat se pa ovije govedí okoli rog in v tem trenutku se že tudi vpre konj z vsemi štirimi v zemljo, da ga govedí ne podre na tla. Nekaj časa govedí vleče, dokler li laso pusti, toda potem se zvali na tla. Toda potegljaj pastirja jo zopet spravi po konci in mora jezdec slediti. To se ponavlja toliko časa, dokler nimajo dovolj vjete govedí.

Veliko škodo pri živini povzročajo neke vrste bolezni, katere je zelo pogosta v dotičnih krajih. Žive namreč v tamkajšnjih krajih neke vrste strupeni pajki. Ti razpredejo svoje pajčevine, posebno radi zgodaj zjutraj, med bilke. Ko se potem živina pase, požre te pajčevine z drugo travo. Kmalu zatem se že pojavijo posledice zastrupljenja. Žival začne omedlevati in jezik ji moli zelo otekel iz gobe. Kmalu nato pa pade onemogla na tla. Telo ji vedno bolj in bolj oteka. Žival poskuša z zadnjimi močmi vstati, toda noge ji odpovedo vsako službo. Tako se trpinči nekaj ur in šele potem pogine. Od take padle živali ni nobene druge tvar za rabo kot koža, toda še ta ni posebno vredna in trgovalci se je zelo branijo.

Za odstranitev teh živali skrbijo divje živali, neke posebne vrste lisice in jastrebi. Ti tako hitro pospravijo kako padlo žival, da v eni uri ne najde drugega kot same kosti. Lovec, kateri ide na lov, naleti velikokrat na te ostanke. Toda nekaj stotin govedí pri taki množini ne igra nobene vloge. Pastirji, "gauchi" — se pa še najmanj brigajo za te stvari.

Zvezna obrtna komisija prične razpravljati o produkcijskih troških tiskovnega papirja 29. junija. Tovarnarji so se pritožili, da imajo velike stroške, ker je vojni delavski odbor določil, da se povisa meza delavcem v papirnicah. Obrtna komisija je določila, da stane funt tiskovnega papirja 3½ c, preden je bilo dovoljeno povisiranje meze.

Stranka

TRIMESEČNI RAČUN JUGOSL. SOCIALIST. ZVEZE od 1. aprila do 30. junija 1918.

Dohodki:

April:	
Članarina	\$ 566.91
Članske knjižice	7.26
Znaki	18.50
Literatura	4.75
Strankini fond	41.45
Razno	26.65
	\$ 665.52
Prenos od marca	\$ 3,098.11
	\$ 3,763.63

May:	
Članarina	\$ 603.97
Članske knjižice	3.10
Znaki	14.30
Literatura	2.40
Strankini fond	12.10
Razno	15.45
	\$ 651.32

Junij:	
Članarina	\$ 459.20
Članske knjižice	1.68
Znaki	7.75
Literatura	1.45
Strankini fond	1.00
Razno	58.69
Fond zvezne tiskarne	8,723.87
	\$ 9,253.64
Skupaj dohodkov	\$13,668.59

Izdaki:

April:	
Stranki za članarino	\$ 292.29
Plače in vožnje	48.55
Poštnina	13.00
Znaki, čl. knjižice in urad. potr.	42.96
Razno	11.60
	\$ 408.40

May:	
Stranki za članarino	\$ 298.73
Plače in vožnje	41.07
Poštnina	14.65
Znaki in urad. potrebšine	18.44
Literatura	10.00
Strankini fond	106.05
Razno	52.20
	\$ 541.34

Junij:	
Stranki za članarino	\$ 234.04
Plače	66.00
Poštnina	19.98
Znaki in tiskovine	48.01
Strankini fond	63.30
Zvezni tisk, prisp.	
za 9 mesecev	1,346.25
Slovenski sekciji 40 %	
imetka	4,275.63
Hrvatski sekciji 45 %	
imetka	4,810.08
Srbski sekciji 15 %	
imetka	1,603.36
Razno	13.75
	\$12,480.40
Skupaj izdatkov	\$13,430.14
Skupaj dohodkov	\$13,668.59
Skupaj izdatkov	\$13,430.14

Blagajna 30. junija '18	\$ 238.45
Imetek:	
Blagajna 30. junija '18	\$ 238.45
Dolg pri klubih in posamez.	596.66
Vsečina vrnjenih bank.	369.40

Skupni imetek dne 30. junija	\$1,204.51
Frank Petrich, gl. tajnik.	
Za nadzorni odbor:	
M. Dimich,	
Frank Zajc,	
M. Sekulich.	

KLUBI, KI SO VRNILI DIME BANKE DO 1. JULIJA 1918. in račune vsebine vrnjenih bank.

Pregledano po nadzornem odboru J. S. Z.

Klub št.		
1.	\$ 5.90	
2.	11.80	
3.	6.60	
4.	6.20	
5.	34.70	
6.	28.20	
7.	4.40	
8.	16.40	
9.	1.30	
10.	20.00	
11.	4.70	
12.	5.20	
13.	10.60	
14.	6.90	
15.	8.90	
16.	4.60	
17.	17.00	
18.	5.10	
19.	2.40	
20.	7.00	
21.	6.00	
22.	5.00	

110.	14.70
111.	16.40
112.	12.00
113.	7.00
114.	5.10
115.	17.00
116.	1.40
117.	4.50
118.	6.80
119.	3.30
120.	7.00
121.	2.60
122.	2.60
123.	1.50
124.	14.10
125.	4.70
126.	9.00
127.	4.50
128.	2.10
129.	10.00
130.	4.10
131.	3.10

Za Jugosl. socialistične klube v državi Washington.

Sodrug E. Herman, tajnik državne organizacije za Washington, javlja, da je po sklepu referenduma 1918, strankin davek v državi Wash. za vsakega člana 3 cente na mesec mišji. Ker plačajo naši člani v vseh državah le 50% tozadavnega davka, pomeni, da morajo tajniki klubov v državi Washington pošiljati zveznemu tajništvu v bodoče po 1 cent in pol več vsake mesece za vsako člansko znamko.

Tajnike klubov v državi Washington prosim, naj to vpoštevajo in se napram tej naredbi ravnaajo. Članske znamke od 1. julija t. l. naprej so v državi Washington pri zveznem tajništvu po 21 cent pol centa vsaka.

CLANOM SLOVENSKEH SOCIALISTIČNIH KLUBOV.

Slov. soc. klub št. 1 je dobil sledečo okrožnico, ki je bila nedvomno razposlana vsem jugoslovanskim klubom: Cijenjeni drugovi!

Pred vama se nalazi osnova pravila jugoslovanskega socialističnega saveza, sekcija i udruženja, te je sada do vas, da izrazite svoje mišljenje o njima, da kažete, jeste li za ovu ili onu točku i da eventualno umetnete, ako nadjete za shodno, koju točku ili točke. Sad ne treba filozofirati i voditi pasivnu opoziciju, koja je više puta urodila jako lošim plodom, nego valja glasovati i aktivno sudjelovati u ovoj stvari, gdje se radi o preuredjenju saveza. Kao što vam je poznato, inicijativa udruženja br. 1 je na sveopćem glasovanju primljena, te se jugosl. soc. savez dijeli po narodnostima u tri sekcije: hrvatsku, srpsku i slovensku. Da se izbjegne metežu, koji bi mogao nastati u sekcijama i udruženjima, treba zaista paziti, kakova će biti naša pravila. Radi toga pozivljemo sve drugove, sve članove pojedinih sekcija, da pomažu prouče svaku točku u osnovi. Osobito pažnju valja obratiti na točku 31. (b), koja glasi:

"U slučaju spora između članova jednog udruženja pripadajućih u više sekcije, što bi sprječavalo rad jednog udruženja, ima pravo 5 ili više drugova na svoj dio imetka udruženja i priključiti se sekciji, kojoj žele."

U odbor za pravila je ušao po jedan član od svake sekcije i svaki je imao pravo koju točku promijeniti ili dodati. Član srpske sekcije predložio je rečenu točku, kojom se misli na daljnje dijeljenje između članova jedne te iste organizacije ili sekcije. Medjutim, naše je mišljenje, da se manjima ima pokoravati zaključcima većine: ili biti u organizaciji te rečeni u suglasju s njome ili istupiti i priključiti se onoj organizaciji, koja pripada sekciji, s kojom se dotična manjina slaže.

Ako takova organizacija ne postoji u mjestu, neka si je nezadovoljnici stvore, ali srestva ekonomiziranja mora podnositi njihova sekcija. Tako se je radilo do sada kor osnutka novih udruženja, a ovo ne bi bilo ništa drugo do li novo udruženje.

vaju svoje organizacije i neka dodju do velikog imetka, mi im nećemo zavijdati i nećemo tražiti nikakovo dijeljenje, nadju li se u njihovim organizacijama članovi hrvatske sekcije, koji bi htjeli istupiti.

Drugovi! Pošaljite sada svoju odluku protiv ove točke, a i protiv drugih točaka, koje vam se ne dopadaju, a dodje li osnovna pravila sa istom, točkom na sveopće glasovanje, onda glasajte protiv nje.

24. juna 1918., Chicago, Ill.

NOVINSKI ODBOR HRVATSKO-SRPSKE SEKCIJE.

Znanje 2741 W. 22nd Street Chicago, Ill.

Slov. soc. klub št. 1 je na svoji zadnji seji razpravljao o tej okrožnici in naložil tajniku, da poda v "Proletarcu" sledečo izjavo:

Z ozirom na razmere, ki se pri delitvi Zveze v avtonomne sekcije neizogibno pojavijo, smatra klub točko, ki jo priporoča okrožnica za odklonitev pri glasovanju, za opravičeno in umestno. Z rezultatom splošnega glasovanja je že sklenjeno, da pripada vsak član lahko tisti sekciji, kateri hoče. Če bi se n. pr. v kakšnem slovenskem klubu našli člani, ki hočejo pripadati hrvatski sekciji, je to njih pravica in ne more jim braniti ne slovenska sekcija, ne njih klub, da store po svoji volji. V tem ne odločajo večina. Ker se je pa zvezno premoženje razdelilo po sekcijah, je naravno, da se mora to zgoditi tudi tedaj, če se loči posamezen klub. Res da ne more to veljati za posameznega člana, pač pa je logično, da velja pri delitvi kluba. In tako delitev se izvrši, če izstopi najmanj 5 članov, z namenom, da si ustanove svoj klub. Seveda ne bi to veljalo, če bi izstopili iz svojega kluba in obenem iz Zveze, ker ne bi šlo tedaj za razdelitev, temveč za izstop.

Praktično nima to pač velikega pomena za Slovence. Imelo ga bo najbrže ba Srbe. Toda pri glasovanju moramo gledati na pravičnost, tudi če se stvar ne tiče naravnosti naše kože.

Zato priporoča klub št. 1 slovenskim članom, naj glasujejo za točko, kakor je bila predlagana od Srbov.

Filip Godina, tajnik.

SODRUGOM V CRAWFORD COUNTY, KANSAS.

Naznačjam vsem sodrugom v okraju Crawford, da se bo vršila prihodnja konferenca združenih klubov Jugoslovanske Socialistične Zveze v Radley, Kans., dne 28. julija ob 2 popoldan. Na tej seji imamo veliko važnih stvari ukrepati, zatorej bi bilo želeli, da bi se udeležili zastopniki vseh klubov J. S. Zveze, kajti čim večja bo udeležba, tem večji bo uspeh. Sodrug, stopimo na noge in pojdemo na delo preko vseh ovir in zadržkov, ter ne glejmo na tiste mrzleže in nazadnjake, ko jim ni drugo mario, kot da gredo jutraj na delo, zvečer ko pa pridejo od dela, se pa napijejo in nadejo in se za drugo ne brigajo. Človek, vprašan te ali res nisi za drugo na svetu, kot da se mučiš in delaš od jutra do večera za svoj obstanek? Ali res ne vidiš potrebe za zboljšanje delavskih razmer? Morda pa celo misliš, da je pomoč nemogoča. V tem se pa celo misliš, da je pomoč nemogoča. V tem se pa zopet motiš; saj ti vendar socializem kaže jasno pot, po kateri prideš do boljše bodočnosti, samo priboriti si jo moraš, kajti brez truda se ne doseže nič. Pojdimo torej na delo vsi, da prej dosežemo svoje cilje. Ako praviš, da si socialist ako ne boš deloval soc. kluba, s tem še ni dokazano, da si socialist ako ne boš deloval za razširjenje ideje in moč gibanja. Sadržugi, dnevi važnih odločitev se bližajo, in delati je treba neumorno, ako hočemo kaj doseči. Zatorej vsi na sejo dne 28. julija v Radley. S socialističnim pozdravom Frank Smerdu, konferenčni tajnik.

Cleveland, O.

Navadno kadar se med tednom srečata prijatelja, se vprašata: Kam pa v nedeljo? Za nedeljo 28. julija je pa naše geslo: Na Kasteletove farme v Nottingham, kjer bo piknik Slovenskega socialističnega kluba št. 27, kjer je vedno dosti razvedrila, ter vabimo

rojače, da nas posetijo. Za dobro potrebo bo vse dobro urejeno, enako tudi za plesalec. Nastopilo bo tudi več pevskih zborov, med njimi tudi zbor "Svoboda" iz Detroita. Pričakujejo vsestranske udeležbe ključ vsem: Dobrodošli veselčni odbor.

Hermine, Pa.

Sodrugom v Herminie naznačjam, da bodo seje Slov. soc. kluba št. 69 znaprejš vsako tretjo nedeljo v mesecu v dvorani Slov. Pen. društva in društva "Prostomisleci", S. N. P. J. Začetek seje ob 2. popoldne. Vsem sodrugom priporočam, naj se polnoštevilno udeležijo prihodnje seje, ker bo na dnevnem redu razprava o pravih in volitve.

S soc. pozdravom Anton Zornik, tajnik.

LISTU V PODPORO.

Louis Glaser 50c. Matt Dermota 25c. Oba v Lawrence, Pa. Bartol Yerant 25c. Jacob Dežman 25c. Oba v Aliquippa, Pa. Louis Kveder, Pittsburg, Pa. 10c. Skupaj \$1.35 in poslano po Kvedru. — Soc. klub št. 69, Herminie, Pa. \$2.26. — Slovensko pevsko in izobraževalno društvo "Bled" v Conemaugh, Pa. \$2.00. — Tony Zalar, Camp Perry, O. 50c. — Ivan Jager \$1.00; po 50c.: Louis Červ, Jos. Okički, Jos. Pavlovič; po 25c.: August Orel, Jos. Klančar, Blaž Vogrinec, M. Vogrinec, Ant. Bajt, Ivan Koos, Jos. Levstik, Andr. Korošec, Fr. Krese, M. Lampert, Louis Zalar, Alex. Zabrie, Andr. Ludban, Stefan Bučko, Fr. Martinec, Frank Pavlovič, Ivan Bordan, Dragotin Ludban, Fr. Jager, Mike Rok, Jakob Gabrenja, Ant. Kalič, Ivan Novak, Jakob Jane, Andr. Pirman, Fr. Bordon, Anton Gabrenja; po 10c.: N. N. A. Bombač in N. N. 5c. Skupaj \$10.00. Vsi v Conemaugh, Pa. in okolici, ter poslano po Louis Krasna. — Anton Strazisar \$1.00, Niek Tomšič \$1.00, Tony Taka 50c. Vsi v Milburn, W. Va. in poslano po Stražišarju. Skupaj \$18.60. Zadnji izkaz 7.00. Vsega skupaj \$25.61.

ZMES.

Z ozirom na podkupovanje ameriških listov poročajo iz Washingtona še sledeče: Nemška vlada je potrosila velike svote iz korupcijskega sklada, da dobi ameriške časnike pod svojo kontrolo. Po izjavi namestnika državnega prokuratorja Beckerja je skušala nemška vlada dobiti liste tudi izven New Yorka pod svojo oblast. Becker je rekel, ko je komentiral nakup dnevnika "New York Evening Maila" za nemško vlado v letu 1915, da so bili nemški milijoni potrošeni daleč od New Yorka, da vplivajo na novice in članke v časnikih. Dejal je, da prinese obširna preiskava, ki se sedaj vrši, luč tudi v to zadevo in odkrije druga gnezda nemške propagande. Izvedelo se je, da je še neki drugi časnik prešel v nemško posest, preden so Združene države vstopile v vojno. Kupčija se je izvršila ravno na tak način kakor pri "New York Evening Mailu." Časnik izhaja na zapadu. Nemška vlada je namerala je kupiti trideset listov v Združenih državah, da bi pisali v prilog Nemčije. Stvar so hoteli izvesti tako, da bi Nemčija imela svoje zagovornike v tridesetih mestih. Te nečedne reči so prišle na dan pred veleporoto, ki preiskuje zadevo dr. Rumeljja, slavnatega lastnika "New York Evening Maila." Ta projekt je hotela izvesti nemška vlada pred vstopom Zedinjenih držav v vojno, ki se pa ni obnesel. Oficijska Nemčija je vtaknila precej denarja v razne liste. Za temi listi so sedaj zvezni tajni uradniki in jih doženejo v kratkem.

V kampanji za zvezno kontrolo je storjen korak dalje. Kongresna zbornica in senat sta sklenila, da pridejo brzojavne in telefonske naprave pod vladno kontrolo, in ko pridejo te vrstice iz tiska, bo zakon nemara že potrjen od Wilsona in pravovojen. Boj za ta zakon je bil oster, zlasti v senatu, kjer se mu je gotova skupina republikancev upirala na vso moč. Vendar se pa tej opoziciji ni posrečilo, da bi bila preprečila sprejeti predloge, ki res ne dišijo prizadetim kapitali-

stičnim družbam. Toda ko je vlada prevzela kontrolo nad železnimi cestmi, je bilo jasno, da morata priti prejalislej tudi brzojav in telefon na vrsto. In menda ni daleč, ko bodo morale še nekatere druge industrije spoznati to potrebo. Med tem je predsednik res že podpisal zakon, ki je s tem stopil v veljavo.

Iz Washingtona poročajo: Najbrže pride tobačna industrija pod vladno kontrolo, kajti zavezniški in ameriška armada potrebujejo velike množine tobaka onkraj morja. Morda določijo ameriškim civilnim kadilem odmere tobaka za gotovo število dni. Vojni industrijalni odbor naznanja, da vodi preiskavo, da tako dožene, koliko tobaka potrebujejo onkraj morja in koliko naj ga ostane za domači konsum, da ne nastane stiska.

Pridelek tobaka leta 1917 je znašal 1,196,000,000 funtov in vojni industrijalni odbor ceni, da ga dobe ameriški tovarnarji letos 850,000,000 funtov, 346,000,000 funtov ga pa ostane za izvoz v zavezniške dežele. Vojni industrijalni odbor pravi, da francoske, angleške in italijanske čete porabijo na leto 150,000,000 funtov tobaka. Anglija in Francija dovo lita armadi in mornarici 40 odstotkov od vsega konsuma, Italija pa 45 odstotkov. Skupni konsum tobaka na leto v teh deželah znaša 387,000,000 funtov, ali 41,000,000 funtov več, kot se lahko eksportira iz te dežele. Povrh kupijo v Ameriki tudi veliko cigaret in tobaka, ki gre v Belgijo. Ljudje, ki pravijo, da prevzame vlada morda nadzorstvo nad tobačni industrij, povdarjajo, da bodo ameriške čete in zavezniške čete porabile nad 50 odstotkov tobaka. Vojni industrijalni odbor ceni konsum tobaka na osebo v Združ. državah in zavezniških deželah takole: Italija dva funta; Francija 3½ funtov, Velika Britanija 4 funte in Združene države 7½ funtov. Anglija, Francija in Italija so večinoma sedaj odvisne od uvoza iz Združenih držav, ker je od drugod težko uvažati tobak.

Iz New Yorka poročajo: Zvezna porota je pričela v pondeljek zopet preiskovati spionažno zaroto, ki je imela namen pošiljati vojske iz Amerike v Britanijo, da izvajajo tam oporišča britske mornarice, da bi lahko nemške submarinke napadale angleške bojne ladje. Albert A. Sanders in Charles W. Wunnenberg, ki sta bila obsojena v mareu kot voditelja spionažne zarote, sta nastopila kot glavni prič. Sanders, častnikar, in Charles W. Wunnenberg, mornarski strojnik, sta se priznala krivima, da bi tako prikrila, kdo ju je podpiral. Obsojena sta bila vsak na dve leti.

Iz Denverja, Colo., poročajo: V prvi polovici leta 1918 je proslilo 33,996 oseb za oblastveno dovoljenje, da smejo za svojo potrebo uvažati opojne pijače. Žeja meščanov v Denverju je vedno naraščala, odkar so pričeli loviti tiho-tape, ki so na skrivaj prodajali opojne pijače ali jih pa vtihotapljali v državo. Meščani so plačali \$16,998 za oblastvena dovoljenja. V januarju je bilo izdanih 3,963 dovoljenj, v februarju 3,953, v mareu 5,858, v aprilu 6,215, v maju 6,700 in v juniju že 7,268.

Nemška mesta ob Reni so začela hrepeneti po miru od zračnih napadov. To pomeni, da se z izkušnjo tudi nemška mesta kaj nadeje.

EDEN IZ MED MNOGIH SLUČAJEV.

Mr. F. T. Lapitz, Britt, Iowa, piše: Ker rabim Trinerjevo Grentko Vino že 12 let, ne moram priporočati boljšega zdravila, kakor je ravno Trinerjevo, posebno za družinsko rabo je neobhodno potrebno. V tisoč in tisoč drugih družinah se to slično potrjuje.

Ono ni pijača nego zdravilo ki se mora jemati po navodilu, in kakor se je izrazil Mr. D. C. Oudshorn 26 nov. 1915 Kemist zdravniškega oddelka za State West Virginia, se mora všteti med medicinske izdelke. Ako trpite z zapahnenjem, neprebavo, glavobolom, turbnostjo, nervoznostjo, splošnim oslabiljenjem, se smete zanašati na to zdravilo. Cena \$1.10 v lekarnah. Trinerjev Liniment je najbolje zdravilo proti revmatizmu, nevralgiji, putiki spahkom, oteklinam itd. V lekarnah 35c in 65c po pošti 45 in 75c — Jos. Triner Company 1333—1343 S. Ashland Ave, Chicago, Ill. (Dvertis.)

Pravi socialist ne sme biti rezervist, ampak mora biti vedno aktiven vojak svoje stranke. Kdor nosi svoje prepričanje le sam v sebi, ne koristi nič ne sebi, ne svoji stvari. Prepričevati mora tiste, ki še niso prepričani.

Pravi socialist hoče poznati težave, zapreke, uspehe in napredek delavskega boja.

Na tej poti ga spremlja Proletarec.

"ČAS"

je edina slovenska revija v Ameriki. "Čas" prinaša lepe povesti, koristne gospodarske in gospodinske nasvete, znanstvene zanimivosti, podučne in narodu potrebne razprave, mnogo mičnih slovenskih pesmic in poleg tega pa prinaša lepe in umetniške slike.

List shaja mesečno na 32 straneh in stane samo \$2.00 na leto, za pol leta \$1.00. Naroča se pri "Čas", 2711 So. Millard Ave., Chicago, Ill., v Clevelandu in okolici pa na 6033 St. Clair ave.

Previdne gospodinjice

Imajo doma vedno eno steklenico Dr. Richterjevega PAIN-EXPELLER. Zanesljivo sredstvo za vtrganje pri revmatizmi, bolečinah, prehladu, zavstavljanju itd. Jedinjo pravi s varstveno znamko sidra. 5c. in 6c. v lekarnah in naravnost od F. AD. RICHTER & CO. 74-80 Washington Street, New York, N. Y.

PRIPOROČILO.

Sodrug Louis Kveder je potovni zastopnik "Proletarca" za vse države. Pravico ima, da nas zastopa v vseh rečeh, kar se tiče naročil in oglasov. Sodruge prosimo, da naj mu pri tem poslu kolikor mogoče pomagajo. Upravištvo.

Največja slovenska zlatarska trgovina

FRANK ČERNE

6033 St. Clair Ave., : Cleveland, Ohio

Ure, verižice, prstane, broške, zaprtnice, medaljonske, itd.

Popravišume ure po niski ceni.

Podružnica Columbia Gramofonov in gramofonskih plošč slovenskih in drugih. Se prodaja na mesečna odplačila.

Pišite po cenik, kateri se Vam pošlje brezplačno.

Najboljše blago.

Najnižje cene.

MODERNO UREJENA

NARODNA KAVARNA IN RESTAURACIJA

Domača kuhinja, svakovratni kolači dobre pijače, turska kava, sladoled in smodek. Oprto po dnevu in po noči.

Tel: Canal 1220.

Z. RADNOVIĆ, lastnik.

1149 W. 18th. Str.

Chicago, Ill.

Centralni in zavezniški socialisti.

Kakor je znano, so imeli socialisti iz zavezniških držav meseca februarja v Londonu konferenco, na kateri so izdelali svoj mirovni program, ter sklenili, naj se poizve, če bi bilo mogoče na podlagi od konference izdelanih mirovnih pogojev doseči skupno konferenco vseh socialistov.

Vsem socialističnim strankam v centralnih državah je bil na to odposlan program konference. Kakor je znano, ga je bilo najtežje dostaviti socialistom v Nemčiji, ker je nemška vlada ovirala to na vse načine. Naposled se je pa spomenica vtihotapila tudi tja.

Te dni je imela angleška Labour Party konferenco, menda v Northamptonu, in tam je znani parlamentarni vodja Arthur Henderson izjavil, da je stranka zadnji mesec, četudi s težavami, dobila odgovore od prizadetih socialističnih strank in sicer od naslednjih petih: Od bolgarske stranke, od ogrske, od avstrijske, od nemške manjšine, in od nemške večine.

Sodeč po tem, ni bil odhoda, ki se je obračal do centralnih socialistov zadostno poučen o organizaciji socialističnih strank v prizadetih deželah. Na Bolgarskem sta dve socialistični stranki, "Tesni" in "Široki", kar se približno vjema z ruskimi boljševiki in menjševiki, in razvidno ni, od katere teh strank je prišel odgovor.

V Avstro-Ogrski je stvar še drugačna. V avstrijski polovici je 7 socialističnih strank: Nemška, češka centralistična in češka avtonomistična, poljska, rusinska, jugoslovanska in italijanska. Res da je med njimi neka zveza, toda v vprašanju mirovnih pogojev se nikakor ne vjemajo, in nemški socialisti niso mogli sami v tej zadevi odgovoriti za vse avstrijske socialiste, ne glede na to, da je tudi med njimi večina in manjšina kakor v Nemčiji.

Ali če bi že vzeli za mogoče, da je bil odgovor za angleško stranko sprejet na kakšni skupni konferenci vseh avstrijskih strank, ostane s tem vendar nerešeno dvojno vprašanje. Kje je ostala hrvaška in kje bosansko hercegovaška stranka?

Obe omenjeni stranki sta popolnoma avtonomi; celo med sabo morata biti ločeni, ker sta Hrvaška in Bosna tudi državopravno ločeni. V narodnih zadevah so imele pač Jugoslovanska stranka v Avstriji, ona v Hrvaški in ona v Bosni stiske med seboj. Ali nikakor se ne more izvajati, da bi mogla avstrijska ali pa celo ogrska stranka govoriti v imenu hrvaških in bosanskih socialistov.

Odgovori, ki jih je Henderson dobil, torej niso popolni.

Poroča se pa o teh odgovorih sledeče: Prvi odgovor so poslali bolgarski socialisti, ki so sprejeli takorekoč vse glavne točke spomenice, toda rezervirali so se glede nekaterih manjših stvari z ozirom na vprašanje Makedonije.

Drugi odgovor je od ogrske socialne demokracije, ki je poslala odboru v Stockholm svoje poročilo, strinjajoče se s spomenico.

Tretji odgovor so dali socialisti v Avstriji, ki so sprejeli načela medzavezniške spomenice za podlago mirovnega pogajanja. Odobrili so tudi

koncepcijo federativnega sistema za Avstro-Ogrsko in enak sistem za balkanske države. Avstrijski socialisti pravijo, da ne priznajo brest-litovskega miru in se strinjajo s tem, da se reši vprašanje Alzacije-Lorene, Poljske in italijanske "irredente" kakor tudi kolonialno vprašanje na temelju samoodločevanja prizadetih ljudstev.

Četrti odgovor je prišel od socialistične manjšine v Nemčiji čez Stockholm, in se vjema s principi medzavezniške spomenice.

Zadnji so odgovorili nemški večinski socialisti. Njih odgovor je značilen. Pravijo, da so pripravljeno stopiti v dogovor z zavezniškimi socialisti na podlagi pogojev, ki so jih izrekli socialisti nevtralnih držav. Njih stališče ni povsem jasno, toda zdi se, da odobravajo v načelu pogoje medzavezniške konference; pripravljeni so tudi razpravljati o vprašanju, kdo je kriv vojne, dastavno ne bo s tem po njihovem mnenju nič pridobljeno.

Zadovoljni so tudi govorili o Alzaciji-Loreni in odobravajo popolno obnovo Belgije. Dalje pravijo, da bi bila mednarodna socialistična konferenca na nevtralnih tleh v tem času zelo potrebna in koristna, a končno se izrekajo za ligo držav, ki naj prepreči vojno v bodoče.

Gotovo je hvaljevredno, da se trudijo angleški socialisti za omogočenje skupne konference, ki bi, če bi prišlo do nje, vsaj toliko koristila, da bi se spoznalo stališče posameznih strank in videle, v čem se vjemajo, in v čem si nasprotujejo. Dosedanji odgovori namreč ne pomenijo stvarno nič drugega, kakor da bi bile stranke pripravljene poslati delegate na tako konferenco. Vse drugo bi se moglo pokazati šele na konferenci.

Absolutno nobenega dvoma ni, da bi se tam izrazila nasprotja, in sicer prav bistvena.

Avstrijski socialisti pravijo, da se strinjajo s federativnim sistemom za Avstrijo. Kdorkoli je odposlal odgovor, je mogel največ toliko povedati. Kajti čim bi bil dejal le kakšno besedo več, ne bi bil prišel odgovor nikdar čez avstrijsko mejo, povrh pa bi se bili tisti, ki so ga sestavili, takoj seznanili s kakšno avstrijsko ječo.

Na konferenci pa bi stvar morala dobiti drugo lice. Doma se govori o češki državi, o jugoslovanski državi itd., ampak nihče ne pravi naravnost, da naj se te države popolnoma ločijo od tega, kar predstavlja danes Avstro-Ogrsko. Pač pa si to vsakdo misli, kajti zaradi neizrečene misli ne more biti nihče ohešen.

Na konferenci bi se pa to moralo izreči in fantoma avstrijske federacije bi bil konec. Tedaj bi bilo pa tudi očitno, da je med nemško večino in slovenskimi socialisti v tej stvari popolno nesoglasje, ki bi se izrazilo tudi v drugih rečeh.

Ne glede na to je pa treba, če se govori odkritostno, povedati, da more biti uspeh konference le omejen. Kajti če bi nemški in avstrijski socialisti sprejeli ves program medzavezniških sodrugov, vendar nimajo sredstev, da bi vplivali v tem smislu na svoje vlade. Brez vlad pa tudi ne bodo ničesar dosegli, ker se je doslej dovolj jasno pokazalo, da nimajo moči, ki bi bila potrebna za povzročitev revolucije proti kajzerju.

tere ne moremo pričakovati, da bi plačale Zed. države ceno za hektar kakor na danskih otokih. Če izroči Holandska Zapadno Indijo Zedinjenim državam, tedaj spremena ne bo slaba za prebivalce. Ostali bodo pod pravično in prosvetno vlado. In če bo v kupni pogodbi klavzula, da garantirajo Zed. države Nizozemski nekakšno posest holandske Vzhodne Indije proti vsakemu napadu od zunaj, tedaj postane transakcija za Holandsko in Holandsko vzhodno Indijo največje važnosti in omogoči Holandski pokriti stroške krize in davke, pod katerimi se vpgiba in trpi naše ljudstvo. Bolj izobražen domačin bo razumel prehod od Holandske na Ameriko. Njemu bo jasno, da je konec trpljenju in zanemarjanju njegovega rojstnega kraja, kateremu je bil izpostavljen več let, in da ima njegova dežela v bodočnosti upati na napredek.

Avtor zavzema stališče, da ne izgubi Holandska prav nič, če proda svojo posest v Zapadni Indiji Zedinjenim državam, ampak zgodilo se bo narobe. Holandska bo imela gmotne koristi, na holandski posesti v Zapadni Indiji se pa razvije industrija, poljedelstvo in trgovina, ki so sedaj zanemarjene.

Iz Berna poročajo: Zanimivi so sedaj oglasi v nemških listih. Pod naslovom "Tobačni trg" pišejo n. pr. sledeče: "Črešnovo listje ima dober trg in zaloga je velika; brezovo listje je bolj redko, toda večja zaloga se nam obeta z gorovja Hartz; cena centa je 33 mark. Dozoreli hmelj velja 50 mark cent."

Berlinski "Lokal Anzeiger" poroča, sklicujoč se na brezično brzojavko iz Moskve, priobčeno v dunajski "N. Fr. Pressi," da se zveže ruska boljševiška vlada z Nemčijo v slučaju, da Japonska z zavezniški vred prične z intervencijo in okupira del ruskega teritorija.

Iz Moskve poročajo "Exchange Telegraphu," da je general Kornilov, ki je bil že parkrat mrtev, izdal oklie, v katerem pravi, da je pri volji priznati sovjet za vrhovno oblast v Rusiji, če pretrga vse stike z Nemčijo in napove vojno kajzerju ter jo vodi s pomočjo zaveznikov.

Pa poročila Havasove agenture v Bernu pozivlja dunajski Arbeiter Zeitung avstrijsko vlado, da naj išče stike s predsednikom Zedinjenih držav v svrhu mirovnega pogajanja. Kako jih vlada išče, kaže Burianova nota.

Predsednik Wilson je izdal osebno poslanico, ko je vetiral ceno \$240 za buš. pšenice. Predsednik pravi v svoji poslanici, če se povisa cena pšenice, da se podraži moka za dva dolarja. Zda stane sod moka v Minni \$10.50, če se podraži pšenica, bi pa stal \$12.50. Letos pričakujejo, da pridelajo 900.000.000 bušjev pšenice, in povisane cene bi podražilo pridelak za \$387.000.000. Podražitev bi povisala življenjske stroške, kar bi povzročilo, da bi bilo treba v vseh industrijah povisati delavske mezde. To bi pomnožilo finančne in gospodarske težkoče na vsem svetu.

Potne noge

niso samo neprijetno razočaranje, ampak so tudi zelo škodljive za zdravje. Potenje dela namreč noge boleče, da človek težko hodi; poleg tega pa dela potenje nog tudi hud in zopern smrad. Čemu bi si torej ne pomagali v tej zadevi, ko imate zato lepo priliko in hitro od pomoči? Kupite si

Severa's Foot Powder

(Severov Prašek za noge). Umijte si noge vsako noč s gorko vodo, zjutraj si pa nadržite s tem praškom po nogah, podplatih, petah in med prsti. Denite nekaj tega praška tudi v čevlji in v nogavice. Ta prašek je najboljši sredstvo za noge, če se vam potijo, če vas boli, srbi, če so otaki in utrujeni. Ta prašek dela, da so noge, čevlji in nogavice suhi. Prodaja se v vseh lekarnah. Cena 25 centov.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.

Zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik.

Zdravniška preiskava brezplačna — plačati je le zdravlilo. 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 pop.; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicagoa živijo bolniki naj pišejo slovensko.

ZANIMIV ČLANEK O NADZOROVANJU BANKE SVANE "CLEARING HOUSE"

Kaj to pomeni za ljudstvo, če je banka pod nadzorom "Clearing House"?

Vse banke, ki imajo zvezo s Chicago Clearing House, so podvržene strogemu nadzorovanju od uradnikov tega zavoda. Pregledovanje računov in imetja se mora vršiti najmanj enkrat na leto. Izvedenci natančno preličejo stanje vsake banke. Vse gotovino preštejejo, pregledajo vse note, varščine, vknjižbe in druge vrednostne listine, se prepričajo o fondih, ki so naloženi v drugih bankah in pregledajo knjige in račune. Če najdejo izvedenci kakšne slabe ali dvomljive vrednostne listine, se te ne štejejo več kot imovina banke. Ako se je skrčila vrednost bančnega premoženja, mora banka kazati pravilno vrednost v svojih knjigah. Če banka drzno spekulira in se ji pride na sled, mora to takoj opustiti. Vse, kar je slabo, riskirano, se mora takoj odstraniti in nadomestiti z boljšim. Če vsega tega banka hitro ne popravi in stori, izgubi vse nadaljnje ugodnosti in pravice, ki jih uživajo banke, katere so združene v Clearing House.

Kedar se odvzamejo kaki banki te ugodnosti ali če ni sprejeta v Clearing House ima slednja za to dober vzrok. Na drugi strani pa je o banki, ki je članica te zveze, že to dovolj jasno dokaz, da ima dobro imovino, da je njen kredit dober in da vodi svoj denarni promet po predpisih, varno in sigurno.

Načrt za nadzorovanje bank potem Clearing House je bil izdelan v Chicagu pred desetimi leti, od katerega časa naprej ni bankrotirala niti ena banka, ki je bila v zvezi s tem Clearing Houseom. Ako je šlo na ali drugi banki slabo vnel panike ali vojake, so ji takoj prikočile na pomoč druge Clearing House banke in ji pomagale, dokler se niso povrnilo zopet normalne razmere. Ta Clearing House nadzorovalni načrt se je pokazal tako vpešen, da so povsod, kjer koli se nahaja kak Clearing House, sprejeli ta načrt.

American State Bank je v zvezi s tem Clearing Houseom, je pod njegovim nadzorom in ima vse privilegije te banke, kateri poda vsako leto pet polnih računov.

American State Bank pa je tudi pod državnim nadzorom in odda vsako leto pet detajliranih računov o stanju Banking Departmenta države Illinois.

Napravite NAŠO banko za VAŠO banko in Vaš denar bo varen in ga lahko dvignete, kedar ga želite.

Vprašajte za seznam naših First Gold hipotek. Kakor tudi seznam \$100.00 in \$500.00 zlatih hipoteknih bondev.

J. F. Stepien
predsednik.
AMERIŠKE DRŽAVNE BANKE
Blue Island Ave., vogal Loomis in 18. ceste.

PAZITE IN HRANITE

Narodni izrek pravi: "Pazite na vaš beli denar za črna dneva." To pomenja toliko kakor prvo pazite in hranite dokler ste še zdravi in mladi, da boste imeli nekaj za svara in enomogla leta. Vaš človek mora paziti in hraniti, če le to je edina pot, ki vas vodi v neodvisnost. Prvi dolar, ki ga date na stran, se lahko ceni kot temeljni kamen posloja za katerim vsaki stremi. Dobro je vedno imeti na pametu narodni izrek ki pravi: "Zrno do zrna pogača: kamen na kamen palača". Najtežje je početak ali brez početka ni nikdar ničesar. Zatorej prične vlagati vaš denar še danes, ampak pazite, da ga nalagate v gotovo in varno banko. Z vlogo enega dolarja dobite vašo bančno knjižico.

Mi sprejemamo denar na hranilno vlogo in plačamo po 3% obresti od njega.

Pošiljamo denar v Italijo, Rusijo in Francosko.

Prodajemo prve posojilne mortgage (markeče) in dajemo v najem varne hranilne predale.

Sprejemo upise za parobrodno potovanje v staro domovino po vojni.

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.
Kapital, vloge in prebitok znaša nad \$6,000,000.

CARL STROVER

Attorney at Law.

Zastopa na vseh sodiščih.

Specialist za tožbe v odškodninskih zadevah.

St. sobe 1009.

133 W. Washington Street.

CHICAGO, ILLINOIS.

Telefon: Main 3989.

Ali veste za letovišče Martin Potokarja? Seveda. To je "VIL-LAGE INN" s prostornim vrtom.

za izlete.

Vodnjak z studenčeno vodo na Martinovi farmi je poznan po vsej okolici.

Ogden Ave., blizu cestne železnice postaje, Lyons, Ill. Telefonska številka 224 M.

LOUIS RABSEL.

SHAJALIŠČE SLOVENCEV.

NA 400 GRAND AVE., KENOSHA, WIS.

Telefon 1199.

MODERNA KNJIGOVZNICA.

Okusno, hitro in trpežno dela za privatnike in društva. Sprejemamo naročila tudi izven mesta.

Imamo moderne stroje. Nizke cene in poštena postrežba.

BRATJE HOLAN,

1638 Blue Island Ave.,

Chicago, Ill.

(Adv.)

SLOVENCI

pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORN JEDNOTI.

Naročite si devnik "Prosveta". List stane za celo leto \$3.00, pol leta pa \$1.50.

Vstanjavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2657 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Naivečia slovanska tiskarna v Ameriki je

Narodna Tiskarna

2144-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce. "PROLETAREC" se tiska v naši tiskarni

KADAR potrebujete društvene potrebine kot zastave, kape, regalice, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka

F. KERŽE CO.,
2711 South Millard Avenue.
CHICAGO, ILL.

Cenike prejnete zastonj.

Vse delo garantirano.

Edini slovenski pogrebnik

MARTIN BARETINČIČ

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

Zaupno zdravilo dela čudeže

Skoro že 30 let se Trinerjeva zdravila uspešno rabijo z največjim zaupanjem. A to tudi radi pravega vzroka, ker zaupnost izdelovalca zasluži popolno zaupanje in čislanje od strani številnih odjemalcev. Malo povisane cen je sedanja potreba, da se ohrani zanesljiva vgebina izdelkov. Branilo smo se dolgo zoper draginjo na vseh številnih potrebinah naših, a novi virni davek nam je spodbil še zadnji stebel in morali smo cene nekoliko povisati. Vsa prijatelji Trinerjevih lekov priznava brez ugovora, da v sedanjosti, ko moramo veliko več plačati za potrebščine, in tudi lekarja stane str-ar več, ni bilo mogoče draginji v okom priti. Zato pa bo vrednost Trinerjevih lekov povrnila odjemalcem vse kar več plačajo za nje.

TRINERJEVO AMERIŠKO ZDRAVILNO GRENKO VINO

torej ima tako zaupanje in vseh med svetom, ker učini, da bol zgubi svoje stališče. Izmed vseh boleznij jih je devetdeset odstotkov povzročenih in spocetih v hladu. Trinerjevo Zdravilno Grenko VINO očisti želodec in odstrani iz notranjčine "drobovja" vse nabrane nepotrebne in strupene snovi, ki so nekakšen brolg zlotovrhnih tvarin zavirajočih pravilno delovanje drobovja. Trinerjevi leki so prosti vsakovrstne nepotrebne mešanice in vsebujejo le potrebne zdravilne grenke koreninice ter krasno žareče rdeče vino. V zadevi zabasanosti, neprebnosti, glavobola, pol-glavobola, nervoznosti, navadne slabosti, kakor tudi v želodčnih nepravilnostih, ki rade nadlegujejo ženske ob premembi žitja ali rudarje in druge delavce, ko delajo in vdihavajo plin, če rabite ta lek, boste našli v njem neprecenljivo vrednost. Dobite je v vseh lekarnah.

TRINERJEV LINIMENT

prodrer vseh v koren bolečine, zato pa je zlasti v slučaju protina, ali revmatizma, nevralgije, lumbago, otrplosti gležnjev in drugih, najhitrejša in gotova pomoč. Jako je dobro tudi v zadevah odrgnin in oteklin itd., tudi za drgnjenje živcev in za mazanje po kopanju nog. Dobite je v vseh lekarnah.

TRINERJEV ANTIPUTRIN

je izvrstno in prav prijetno zdravilo za navadno rabo znotraj. Posebno za ispiranje grla in ust; istotako za čiščenje ran, izpuščajev in drugih kožnih otvorov. Dobi se v vseh lekarnah. Najnovejša nagrada so dobila Trinerjeva zdravila na mednarodnih razstavah: Gold Medal—San Francisco 1915, Grand Prix—Panama 1916.

JOSEPH TRINER

MANUFACTURING CHEMIST

1333-1343 South Ashland Ave. Chicago, Ill.